

Nas tednik Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2. Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt*
LETO XIV./STEVILKA 13 CELOVEC, DNE 29. MARCA 1962 CENA 2.— ŠILINGA

Proti izrastkom rasizma

Med tem ko se na Dunaju obe vladni stranki kregata, ali je potreben nov in poseben zakon o preganjanju neonacističnih in rasističnih dejavnosti ali pa itak zadostujejo že obstoječi zakoni, je v Innsbrucku porotno sodišče obsodilo na 8 mesecev strogega zapora dva študenta, ki sta pred več meseci oskrunila judovsko grobišče v istem mestu. Skrunjenje grobov je gotovo najnižkotnejša že naravnost živalska oblika rasizma ali rasnega sovraštva, ki je eden izmed temeljev nacistične ideologije in sodišče v Innsbrucku je s svojo odločno sodbo pokazalo, da sodi zgolj po postavi in njenem duhu ter ne po duhu ulice. Ne gre tu za onadva mlada študenta, ki sta prejela za svoje dejanje zaslužen kazni, gre za več, namreč za blizu dva tisočletni pojav rasnega sovraštva, ki je prihajalo v minulih stoletjih do več ali manj sporadičnih izbruhov v pogromih proti Judom, a je v „prosvetljenem“ 19. in 20. stoletju zavzelo oblike in obseg, pred katerim postanejo barbarstva antike in „temna“ srednjega veka zgolj blede sence.

Retirani nacionalizem, ki se je razvil iz samo po sebi zdrave in upravičene nacionalne ideje, se je sprelevil v sovraštvo med rasami, sovraštvo med narodi ter sovraštvo med večinami in manjšinami. Zgodilo se je še huje. Za časa nacizma so bila cela ljudstva, kot Poljaki, Slovenci in drugi proglašeni za „manjvredne“, Francozi za „degenerirane“, ter izpostavljeni množičnemu uničevanju ali pa izkoriščevanju kot brezplačna delovna živina. Najhuja usoda pa je prizadela judovski narod, ki je po Hitlerjevih načrtih bil zapisan popolnemu uničenju. Šest milijonov pripadnikov tega naroda od dojenčkov pa do starčkov je moralo v prezgodnjo smrt v plinskih pečeh ali pa je umrlo zaradi tpinčenja, pomanjkanja in bolezni v strahotnih okoliščinah, ki se današnji mladini zde — neverjetne in nemogoče.

V tistih letih strahote je včasih izgledalo, kot da bodo sile zla res zmagale, kar so posebno bridko občutili naši koroški izseljenci v taboriščih daleč vstran od domovine. Toda zgodilo se je drugače. Zes se tisti mož, ki bi naj Hitlerjev uničevalni načrt izpeljal (: za Judi bi naj prišli na vrsto drugi „manjvredni“ narodi...) zagovarja pred judovskimi sodniki v Jeruzalemu.

Nacionalizem, ali pravilneje njegovi izrastki strahijo v Evropi šele kakih petdeset let, a so naredili ogromno, nepopravljivo škodo. Rivaliteta med evropskimi narodi, ki je potem dovedla do krvavih vojn, je staro, klasično Evropo degradirala iz kulturnega gospodarskega in političnega središča sveta na drugorazredni kontinent na „zemljo nikogar“ med dvema novima mladima orjakoma Sovjetsko zvezo na eni strani in Združenimi državami na drugi strani. Toda počasi prihaja iztrenjenje pri večini tistih, ki so posledice zmot svoje dobe morali skusiti na lastni koži. Pač pa peščica tistih, ki se iz zgodovine ter lastnih in tujih napak niso nič naučili, nepomirljivo rovari naprej in se zopet zapeljivo bliža neizkušeni mladini, da jo z bobnečimi in bleščecimi gesli zmami na pot, ki je nas vse že enkrat privedla v pogubo. Prav zato je potrebno, da si pokličemo v spomin nauke večne učiteljice narodov, Cerkve, ki v stoletjih pogromov proti Judom ni nikdar zapadla mamilom rasnega sovraštva ter je njegove žrtve ščitila. Uči nas, da smo vsi ljudje otroci božji, ustvarjeni po božji podobi.

Ko danes toliko govorimo o napredku in tega napredka res ni moč tajiti, saj ga čutimo na vsakem koraku, tudi sami smo deležni njegovih blagodat, toda kaj pomaga vse to, ako ob tehničnem napredku in materialni civilizaciji ljudje še vedno ostajamo zverine, ki se krvočno med seboj bijemo do iztrebljenja. Človek je res človek šele, ako uravnava svoje življenje in ravnanje po duhovnih vrednotah, kajti to nas loči od živali, ki se ravna po instinktih. Nasprotuje sleherni zdravi pameti, ako moramo sredi 20. stoletja biti priča preziranja zaradi rase, barve kože, narodnosti ali jezika, ko smo priča nakan izbrisati nekatere narode ali narodne manjšine z obličja zemlje.

O resničnem napredku človeštva bomo mogli govoriti šele takrat, ko se bodo ljudje spet zavedli svojega izvora, da smo vsi bratje ter da tvorimo z božjim Odrčenikom eno nadnaravno telo, v katerem, kot pravi apostol Pavel, učitelj narodov, „ni več razlike med Grkom in Judom“.

Krvavo premirje v Alžiru

Sedaj streljajo Francozi na Francoze

Podpis pogodbe o premirju med francosko vlado ter vodstvom alžirskih domorodnih upornikov je sicer po 7 letih »umazane vojne« ustavil sovražnosti med francosko armado in domorodnimi uporniki v alžirskih hribih, toda po alžirskih mestih padajo nove žrtve.

Glavna ovira za mirni prehod so nepoboljšljivi skrajneži v Alžiru, to je tisti Francozi, ki se ne morejo sprijazniti z izgubo svojega dosedanjega privilegirane položaja ter še vedno mislijo, da je Alžir samo ena izmed pokrajin Francije, ki jo pač slučajno loči morje od ostalih, domačini pa da so zgolj dobrodošla in cenena delovna sila. Vojaška organizacija teh skrajnežev OAS (»Tajna armada«) uživa podporo v znatnih plasteh Francozov v Alžiru, ki jih je približno dober milijon in vedo, da bodo v neodvisni državi Alžir ostali v veliki manjšini proti 9 milijonom domorodcev.

De Gaulle gre svojo pot

De Gaulle, ki je spoznal že za časa druge vojne, da doba evropskih kolonialnih posesti neizogibno gre h koncu, je v zadnjih treh letih sistematično, trmasto, po sicer vijugasti poti šel, dosledno temu cilju nasproti, čeprav so ga leta 1958 uporni generali v Alžiru s sedanjim šefom OAS Salanom na čelu bili poklicali na oblast zato, da jih povede v novo in dokončno zmagovito bitko proti alžirskim domorodcem. Morali so z razočaranjem spoznati, da so poklicali na vlado nevarnejšega nasprotnika kot so bili šibki in med seboj skregani politiki četrte francoske republike. Res se je De Gaulle posrečilo preokreniti javno mnenje v Franciji v prid »ureditve« alžirskega vprašanja, istočasno pa je francosko armado očistil nezanesljivih elementov, tako da nazadnje Salanu in njegovim ni preostalo drugega, kot da se uprejo še De Gaulle. Toda izkazalo se je, da je trmasti general iz druge svetovne vojne, ki ni hotel položiti orožja, tudi tokrat močnejši. Ko je OAS v besu zaradi pogodbe v Evianu izgubila živce ter odprla ogenj na francoske vojaške edinice, je izgubila znatni del simpatij v Alžiru in Franciji. Ves svet je z

zadržanim dihom pričakoval trenutka, ko bodo Francozi streljali na Francoze, alžirski domačinski uporniki pa mirno stali z nogo ob puški. OAS je kot prva storila ta usodni korak. Izkazalo se je tudi, da je francoska armada v Alžiru le pokorna De Gaulle, kajti vse edinice so izvršile dana povelja ter odprla brezobzirni ogenj na pripadnike OAS. Tako v Alžiru, Oranu in drugih mestih te nekdanj najbolj cvetoče francoske kolonije, nadalje teče kri. Od sklenitve premirja do danes je padlo v Alžiru zopet 500 ljudi v krvi, med njimi pa je bilo že več Francozov kot domačinov. OAS poskuša z nasilstvi nad domačini le-te razdražiti ter jih pripraviti do nepremišljenih pokoljev Francozov in tako izzvati solidarnost francoske vojske in prebivalstva v matični državi, toda domačini so ostali mirni. Izkazalo se je, da jih imajo predstavniki uporniškega gibanja dobro v oblasti. De Gaulle pa je izdal povelje, da je treba vsak oboroženi upor, pa naj prihaja od kodkoli, tudi od Francozov »neusmiljeno« zatreti z orožjem. Tako se Francija z ognjem in mečem poslavlja od Alžira, ki si ga je pred 130 leti z ognjem in mečem priborila. Potek sedanje alžirske krize, ki prizadeva Franciji in preko nje ves svobodni svet, je pa zaenkrat še poln nevarnosti.

Priganjači za ruske kmete

Reorganizacijo kmetijske proizvodnje so minuli teden izvedli v Sovjetski zvezi. Dosedanje ministrstvo za sovhoze (državna posestva) je bilo združeno z ministrstvom za vskladiščenje ter za gospodarstvo v skupno ministrstvo za »proizvodnjo in vskladiščenje kmetijskih pridelkov«. Po deželi bodo pa upostavljena posebna vodstva za upravljanje kmetijske proizvodnje za posamezna območja. Ta bodo delala načrte za proizvodnjo poljedelstva in živinoreje ter nadzorovala njih izvedbo s posebnimi kontrolorji. Podeljevala bodo tudi nagrade za posebno pridne kmetijske delavce. Trenutno novo ministrstvo nima v načrtu gradnjo novih skladišč za vskladiščenje po novih kontrolorjih povečane proizvodnje.

Odločba Komisije za človečanske pravice

»Austria-Presse-Agentur« poroča z dne 26. marca iz Strasbourga: Kot je danes sporočilo tajništvo Evropske komisije za človečanske pravice je ta komisija izvedla dne 7. marca ustno obravnavo z namenom, da sliši nadaljnja stališča glede pritožbe avstrijskega državljan Izopa iz Rožeka na Koroškem. Sedaj je komisija že sprejela svoj sklep v tej zadevi, ki se glasi, da je pritožba nedopustna ter da bo popolno besedilo odločbe izdano kasneje.

Vlagatelj pritožbe je avstrijski državljan slovenskega jezika. V novembru 1959 je pri okrajnem sodišču v Rožeku vložil tožbo v slovenščini, v kateri je obtožil nekega Hafnerja žaljivih osebnih trditvev. Okrajno sodišče je zavrnilo sprejem tožbe, ker je ta bila sestavljena v slovenščini in je zaradi tega sodišče ni moglo vzeti v postopek. To odločbo je potrdilo v januarju 1960 tudi deželno sodišče v Celovcu v prizivnem postopku.

Avstrijska vlada je stavila predlog, da je treba pritožbo Izopa kot očitno neutemeljeno zavrniti. Izop je namreč začel kazensko pravdo, v kateri sam ni bil obtoženec, po drugi strani pa ni vložil civilne tožbe, zato ni moč uporabiti člena 6 konvencije

o človečanskih pravicah. Ker Izop poleg tega obvlada nemški jezik ter ga je zastopal odvetnik nemškega jezika, se Izop ni mogel smatrati kot žrtev kakšnega koli zapostavljanja v jezikovnem oziru.

Vlada je nadalje zatrjevala, da vlagatelj pritožbe svojega zahtevka ne more opreti na ustavne zakone ali na določbe državne pogodbe ter da je zvezni zakon št. 102/1959, s katerim so bile izvršene določbe državne pogodbe, in s katerim Rožek ni bil priznan kot dvojezično ozemlje, bil v predmetnem primeru pravilno uporabljen.

Lanske stavke v Avstriji

V avstrijskih podjetjih so stavkali skupno 911.000 ur v letu 1961. Stavkalo je 38.000 delavcev in nameščencev. Število stavkovnih ur je v zadnjih letih močno narastlo: leta 1960 jih je bilo 550.000, leta 1959 samo 405.000, leta 1958 pa celo samo 349.000. Vendar tudi letošnje visoko število ni prekosilo leta 1956, ki je bilo rekordno, kajti delavci so takrat štrajkali 1.227.000 ur. — V letu 1961 je bilo 83 odstotkov vseh stavk izvedenih zaradi zahtev po zvišanju plač.

Nasim gospodarjem!

V sredo, dne 4. aprila Vam je za gospodarske zadeve in nasvete na razpolago:

v gostilni pri Krone v Velikovu od 9. do 10. ure dop. svetnik velikovske okrajne zbornice g. Ignac Domej, pd. Zgonc iz Rinkol.

V četrtek, dne 5. aprila: V Mohorjevi hiši v Celovcu od 10. do 12. ure zbornični svetnik g. Mirko Kumer, pd. Črčej z Blata v pisarni poleg uredništva.

V pismih pa se lahko obračate na naše gospodarske zastopnike tudi na naslov: Kmečka gospodarska zveza v Celovcu, Viktringer Ring 26.

Osrednji odbor

- KRATKE VESTI -

Povpraševalna akcija v Angliji o razorožitvi v Angliji je pokazala, da je 472.000 izprašancev za takojšnjo splošno razorožitev ter prepoved atomskih poskusov pod nadzorstvom Združenih narodov dočim je 400.000 oseb izjavilo proti temu, da bi naj Velika Britanija sama najprej izvedla razorožitev ne da bi čakala na kako mednarodno pogodbo.

Avstrijske igralnice (kazini) so v minulem letu imele 68 milijonov šil. dobička, od katerih so pa smele obdržati samo 6,8 milijonov šil., dočim je ostanek šel za darjave državi oz. deželam. Polovica vseh obiskovalcev, ki so teh 68 milijonov znosili v igralnice je bilo tujcev.

V Bonnu so zaprli šefa politične policije, 40-letnega kriminalnega komisarja Heucherta, ki je bil splošno znan kot »čuvar« znamenitih političnih osebnosti, ki so prihajala v zapadnonemško prestolico. Njegov prestopek ni politične narave. Moral se bo zagovarjati pred sodiščem za varstvo mladine zaradi zlorabe neke mladostne osebe.

Kardinal Višinski, primas Poljske, ki se je nekaj tednov mudil v Rimu, da poroča papežu o verskih razmerah na Poljskem ter sodeluje pri pripravljalnih sejah za vesoljni koncil, se je vrnil v Varšavo, kjer ga je na kolodvoru sprejela velika množica vernikov. Iz Rima je bil vzel s seboj 3000 svetih podob, ki jih je ondi dobil v dar, toda na meji so mu jih razen kakega dučata, poljski cariniki zaplenili.

Ustrelil je policijskega predsednika v Rimu policist, ki ga je bil general poklical na odgovornost zaradi nekega disciplinskega prestopka. Težko ranjenega generala so prepeljali v bolnico. Šele več »kolegom«, ki so prihiteli potem, ko je razjarjeni mož postavil izstrelil vse naboje, se je posrečilo ga obvladati in spraviti v družbo tistih, ki jih je doslej stražil.

Gradnja mesta Brasilia, nove prestolnice južnoameriške države Brazilija, po kateri je pred kratkim potoval naš znanec, župnik Zaletel, je stala 160 milijonov dolarjev. (4 milijarde šil.) je izjavil bivši brazilski državni predsednik Kubitschek. Pristavil je, da je v primeri s stroški predvidenimi za prvi polet na Luno v znesku 5 milijard dolarjev, bila gradnja mesta še vsekakor poceni. Kubitschka, ki je dal prestolnico zgraditi sredi džungle v središču države, namreč kritizirajo, da je razmetaval državni denar, kajti nihče nima pravega veselja seliti se v novo mesto, čigar moderne stavbe ponekod že ovija džungelsko zelenje, po ulicah pa se sprehajajo opice.

Politični teden

Po svetu . . .

Prva runda v Ženevi — 0:0

V Ženevi, nekdanjem sedežu v dobi med obema vojnama klaverno propadle Lige narodov ob Lemanskem jezeru v nevtralnici Švici, je v sejni dvorani mogočne palače za veliko štiriozglato mizo, ki je bila upodobljena v časnikih vsega sveta, bilo zaključeno prvo dejanje komedije, ki ni »Božanska« kot Dantejeva, ampak utegne postati prav tako strašanska — namreč mednarodne konference 17 držav (5 iz vzhodnega, 4 iz zapadnega bloka, ostale pa pripadajo takozvanim »nevezanim državam«) o razorožitvi, o prepovedi atomskih poskusov in ureditvi berlinskega vprašanja, kajti sporazum o vseh teh vprašanjih, ki tvorijo jedro in vzrok povojnih mednarodnih napetosti ter ograjajo negotovi mir po krvavi in strašni drugi svetovni vojni, zahteva dva pogoja, ki jih pa ni — medsebojno zaupanje in obojestransko dobro voljo.

Po dveh tednih brezuspešnih pogajanj so se zunanji ministri glavnih velesil razšli na svoje domove, da svojim vladam poročajo o doseženem sporazumu, ki je v ugotovitvi, da se ne razumejo v nobeni stvari. Ko bodo dobili navodila za novi nastop, se bodo vrnili v Ženevo.

Po dosedanem poteku se torej ta konferenca ne razlikuje prav nič od dosedanjih podobnih konferenc v povojni dobi. Razlika je le v položaju v svetu, ki postaja zaradi vedno ostrejših oboroževalne tekme med glavnimi velesilami, vedno nevarnejši, stroški za oboroževanje pa se vedno huje zajedajo v državna gospodarstva. Dočim na Zapadu, kjer vlada gospodarska konjunktura to težko breme še ni nezno, pa — kljub temu, da prizadete države to taje — na Vzhodu oboroževanje težko pritiska navzdol življenjski standard širokih plasti prebivalstva. To pa je že itak hudo prizadeto po komunističnem načinu gospodarstva, ki se doslej pokazal vse prej kot boljši od »izžemalnega kapitalizma«, kot komunisti imenujejo zapadno gospodarstvo.

Prelomitev atomskega moratorija po Sovjetski zvezi, ki je minulo jesen po triletnem premoru samolastno izvedla obsežno serijo atomskih poskusov, je sledil ameriški odgovor, namreč sklep o izvedbi novih ameriških atomskih poskusov v ozračju nad Tihim oceanom v drugi polovici meseca aprila, ako med tem pogajanja v Ženevi ne bodo rodila kakih konkretnih sadov.

Sovjeti nočejo kontrole

Pogajanja so se v glavnem zataknila na vprašanju kontrole razorožitve. V tem pogledu sta stališči vzhodnega in zapadnega bloka nespravipljivi. Združene države so pripravljene sprejeti takojšnjo ali postopno razorožitev ter prepoved atomskih poskusov, ako Sovjetska zveza pristane najprej na ustvaritev učinkovite mednarodne kontrole razorožitve. Ta kontrola bi naj vključevala pravico preiskav na teritoriji vseh držav. Sovjeti so ta predlog označili kot »špijažno organizacijo«, predlagane mednarodne kontrolorje pa za javne »vohune«, ki ne bodo nikdar smeli stopiti na ruska tla.

Ob tej točki, ki najbolj jasno priča, da ni medsebojnega zaupanja in da na sovjetski strani tudi ni dobre volje, kajti mednarodni kontrolorji bi imeli pravico preiskav tudi v Ameriki, in seveda po vseh drugih državah. Ko glede kontrole razorožitve ni bilo moč priti naprej, so tudi razgovori o obeh drugih točkah, to je o prepovedi atomskih poskusov in o ureditvi berlinskega vprašanja, postali praktično brezpomembni.

Kljub temu pa se je konferenca odigravala v mnogo bolj mirnem vzdušju, kot dosedanje in šele na zaključnih sejah prve runde so si vzhodni in zapadni ministri izmenjali običajne »komplimente« v obliki obdobjev, da so »vojni hujskači« in da imajo »zavojevalne namene«. Vendar je doslednji potek konference pokazal, da obstajajo vsaj nekatera manjša področja, kjer bi bilo morda moč doseči kak vsaj tihi sporazum. Dočim sovjetska vlada noče prevzeti nobene obveznosti glede kontrole in si tako ohranja proste roke za nadaljno oboroževanje in nove atomske poskuse, posebno ker ji bodo predvideni aprilski ameriški poskusi nudili dobrodošlo propagandno strelivo proti »bojažljivemu Zapadu«, pa izgleda, da imajo Sovjeti interes, da se posest atomskega orožja ne razširi preveč.

In tukaj se sovjetski interesi križajo z ameriški in britanskimi. Velika Britanija in Združene države prav tako menita, da naj takozvani »Atomski klub« ostane »najbolj ekskluzivna družina na svetu«, sestoječa samo iz trojice (Združene države, Sovjetska zveza in Velika Britanija). Obe zapadni atomski sili sta doslej odklanjali izročitev atomskih orožij svojima najboljšima zaveznicama, Franciji in Zapadni Nemčiji. Sovjetska zveza pa, kot vse kaže, nima prav nobenega veselja dajati atomske bombe komunističnim Kitajcem. Tako daleč namreč tudi komunistično geslo, da bi naj vse delili, ne gre. Izgleda, da se Sovjeti tudi v tem, primeru raje drže pravila: Kar je tvoje, je moje, kar je pa moje, pa tebe nič ne briga. Tako bi se glede prepovedi atomskega orožja za tiste, ki ga doslej še nimajo, utegnili sedanji atomski posestniki dokaj lahko zediniti. Vedno je sporazum pač najlažji na tuji kot na lastni račun.

Berlinski zid bodo morali plačati nemški delavci

Glede Berlina se pa zaenkrat Sovjetom, kot izgleda nikamor ne mudi. »Kitajski zid« se je kljub slabemu vremenu posušil in utržil. Z njim je Sovjetska zveza razdelila nekdanjo nemško prestolnico ter zamašila veliko luknjo, skozi katero je teklen stal tok beguncev iz Vzhodne v Zapadno Nemčijo, iz nizkega življenjskega standarda v višjega.

Zidava je pa seveda vedno draga reč in nekdo mora stroške plačati. To je priznal sam vzhodnonemški komunistični veljak Ulbricht, ki je dejal, da bodo stroške za zid skozi Berlin morali plačati vzhodnonemški delavci — tisti preostali, ki niso pravočasno pobegnili, dokler je bila luknja še odprta — z večjim delom za isto plačo. Nadalje bodo morali še nekoliko dalje čakati na stanovanje, kajti mnogo opeke in malte, ki bi jo sicer lahko porabili za gradnjo stanovanj, je šlo v berlinski zid. Sovjetska zveza poskuša vsaj nekoliko potolažiti svoje najzvestejše služabnike v Vzhodni Nemčiji s tem, da zahteva priznanje Vzhodne Nemčije s strani Zapada. Zapadne sile pa slej

ko prej vztrajajo, da komunistične Vzhodne Nemčije ne priznajo ter da z njo nočejo imeti nobenega opravka. Sovjetska zveza izvaja na zapadne sile pritisk s tem, da moti letalske zveze med zapadnim Berlinom in Zapadno Nemčijo. To dela z »vajami« sovjetskih letal v zračnih koridorjih ali hodnikih, ki pritečejo zapadnim letalom, ter s trošenjem lahkih kovinskih lističev, ki motijo varnost zapadnih pilotov. Toda predaleč v tem tudi Sovjetska zveza ne sme iti. Mora računati, da si bodo v primeru potrebe zapadne sile z orožjem zavarovale pot v Berlin, kar bi utegnilo povzročiti nepregledne posledice. Berlin je zopet postal glavno ognjišče živčne vojne med Vzhodom in Zapadom.

Morda sporazumno napovedovanje vremena?

Pa še eno področje obeta sporazum med Vzhodom in Zapadom. To je — kot smo že napovedali — sodelovanje med Sovjetsko zvezo in Združenimi državami glede vesoljskih poletov. Minuli teden je Hruščev zelo prijazno pisal amerškemu predsedniku Kennedyju, da je pripravljen sprejeti njegov predlog o sodelovanju in z dejanji dokazati svojo dobro voljo. Se pa razume, da bo to sodelovanje omejeno na »nedolžne reči« kot opazovanja vremena, žarčenja v vesolju itd., nikakor pa ne na stvar, ki imajo ali bi utegnile imeti vojaški pomen. V resnici ima vsa dosedanja tekma za vesolje med Združenimi državami in Sovjetsko zvezo, končni namen — ne toliko osvojitve brezdannega vesolja, ampak izdelavo in preizkušnjo raket in vesoljskih ladij, ki bi enemu ali drugemu tekmeču pripomogla do premoči na Zemlji.

Kljub nekaterim prednostim enega ali drugega tekmeča pa sta oba približno enako močna. Sovjetski »rdeči car« Hruščev se zaveda, da z orožjem ne more premagati svojega tekmeča, ter zato tako pritiska na »vrhunsko konferenco«, v upanju, da tam s političnimi sredstvi svojega tekmeča »oko« prinese. Po drugi strani pa izgleda, da se Kennedy tudi ne izogiblje sestanka s Hruščevom, čigar namene je spregledal in meni, da ga bo on mogel ugnati v kozji rog vsaj toliko, da prepreči vojno in ohrani mir na svetu, ki je sicer negotov, a še vedno boljši kot — atomska vojna.

. . . in pri nas v Avstriji

Prepir pred obiskom iz Nemčije

Neposredno pred obiskom zapadnonemškega državnega predsednika Lübkeja, nudi avstrijska notranja politika žalostno podoben needinosti za tiste, ki so v tem obisku hoteli videti potrditev vsenemške sloge preko državnih meja. Da je prezident Lübke vzoren demokrat in nima s temi krogi nobene zveze, je izven dvoma, vendar se ob njegovem prihodu pojavljajo neljubi spomini na njegove predhodnike, to je na šefe nemške države, ki so pred njim obiskali Avstrijo. Tako je dunajska revija »Furche« obenem s sliko Lübkeja objavila tudi podobo cesarja Viljema II. z njegovimi slovitimi navzgor zavihanimi brki, ki so bili simbol tedanje nemške politike. V tej zvezi tudi ne manjka »Avstrijec« Hitler in njegov obisk na Dunaju leta 1938. Lübkejev obisk pada v povsem spremenjene razmere.

Visoki nemški obisk namreč ni prav nič zmotil notranjepolitičnega vrveža, ki že kaže obrise bodoče ostre volilne borbe. Minuli teden je v zvezi s predlogom posebnega zakona proti nacističnim izrazkom, ki ga je izdelal socialistični pravosodni minister dr. Broda prišlo do novega spora z OeVP. Ta namreč misli, da za preprečitev porasta nacistične dejavnosti zadostujejo obstoječi zakoni, ki jih je samo treba dosledno izvajati ter meni, da so izredni zakoni nevarnost za demokracijo, ker lahko kaj kmalu kot plevel prerastejo demokratično svobodo. V tej zvezi je debata med obema strankama postala precej ostra in celo osebna. Generalni tajnik OeVP dr. Withalm je obdolžil ministra dr. Broda, da je svojčas bil organiziran komunist, ter da je o komunistični stranki napisal v nekem članku, da je »stranka bodočnosti«.

Socialistično časopisje je na »odkritja« dr. Withalma zelo razdraženo odgovorilo, označilo ga je za »vohlača« ter namignilo, da ima marsikateri sedanji »övpjevski odličnik« za seboj zelo pisano politično preteklost, vendar pri tem ni šlo v podrobnosti. V tem pogledu ima tudi SPOe zadosti masla na glavi. Dr. Broda sam pa je priznal, da je za kratko časa res bil član komunistične stranke, a da je čez nekaj te-

dnov izstopil, čim je spoznal, da ta stranka ni demokratična.

Ton med obema koalicijskima strankama je postal precej žolčen in na zunaj izgleda, kot da smo pred zlomom koalicije. Vendar izkušeni Avstrijec ve, da se nobena juha ne poje tako vroča, kot je bila skuhana.

Mladina se ne zanima za »politiko«

Zadržanje mlajšega rodu do države je resno vprašanje, s katerim se bodo morali baviti ne le vzgojitelji, temveč tudi politiki. To je prišlo na dan pri vprašalni akciji, ki jo je izvedla Katoliška mladina dunajske nadškofije v sodelovanju z več drugimi ustanovami. Iz poročil in razprav je bilo razvideti, da je današnja mladina nezaupljivo razpoložena do države in njenih ustanov. To zadržanje izvira ne le iz nepoučenosti, temveč tudi iz slabega zgleda odraslih. Država je zanimiva le v toliko, kolikor more nuditi kake ugodnosti, nihče pa ni pripravljen za skupnost doprinesati žrtev. Ugotovljeno je bilo tudi splošno nezanimanje za državne in javne zadeve sploh. Iz te mlčnosti je potem le še kratek korak do raznih radikalnih struj, posebno pa do neonacizma, ki glede sedanjosti razočarani mladini nudi udarna gesla in »častno« ter »slavno« bodočnost. Uspeh more seveda imeti samo pri mladini, ki resničnosti te »slavne bodočnosti«, kot je bila oživetvorjena v letih nacizma, na lastni koži ni okusila.

Pa še eno razočaranje smo doživeli prejšnji teden. Tistih 10.000 delavcev iz Jugoslavije, ki so jih gradbeniki in tovarniški direktorji že željno pričakovali, ne bo, kajti jugoslovanska vlada je sklenila, da jih sama rabi. Oddahnili so si pa tisti patentirani patrioti, ki so v teh delavcih, ki bi naj začasno opravljali najtežja dela, za katera ni moč najti domačinov, že videli zmaja »Unterwanderung«. Tudi sicer bo Avstrija težko dobila tuje delavce, ki jih potrebuje. Italija na tozadevno avstrijsko predstavko še sploh ni odgovorila, le Grčija in Španija sta pripravljene poslati svoje odvečne delavce v Avstrijo. Sploh postaja delovna sila v Evropi redko blago, za katerega se vsi tepejo. Tudi to je znak gospodarske konjunktore.

SLOVENC

doma in po svetu

Italijansko odlikovanje slovenskim profesorjem

Na sestanku profesorjev in študentov univerz v Perugi, Ljubljani in Zagrebu, ki je nedavno bil v Ljubljani, so bile slovesno izročene trem profesorjem slovenske univerze, Gradu, Ruplu in Šturmovi medalje za kulturo, ki jih poklanja italijanska vlada tujim znanstvenikom kot priznanje za širjenje italijanske kulture, literature in umetnosti v inozemstvu. S slovenske strani je bil na sestanku navzoč predsednik Sveta za kulturo Slovenije Boris Kocijančič, italijansko vlado pa je zastopal generalni konzul v Zagrebu, ki je ob tej priložnosti poklonil stolici za italijanščino na ljubljanski univerzi italijanski enciklopedični slovar v 12 zvezkih.

Uspeli slovenskih izumiteljev na mednarodni razstavi

Na XI. mednarodni razstavi izumov v Bruslju so slovenski izumitelji med 1000 razstavljenimi izumi dosegli več lepih nagrad. Visoka priznanja so dobili ing. arh. Niko Kralj za elastični sedež, ing. Jože Batestin za zbirko poskusov iz mehanike, ing. Boris Čerček za aparat za merjenje pretakanja plinov z ionizacijo, Branko Pustoslemšek za napravo za pravilno navijanje cinkove pločevine ter Edi Moderc za strojni vitel za zanesljivo ustavljanje strojev v sodobnem gradbeništvu.

Slovenec je ravnatelj argentinskega kolegija

V argentinskem mestu Ramos Mejia, kjer živi znatno število Slovencev, je bil pred kratkim blagoslovljen novi župnijski srednješolski kolegij »Janeza XXIII.«, za čigar ravnatelja je bil imenovan Slovenec dr. Jože Rant. Pri slovesnosti so bili navzoči predstavniki oblasti in številni poslanci. Raganoslovitvene obrede je opravil škof mons. Raspasa, ki je tudi imel nagovor o pomenu novega zavoda, ki je stal poldrugi milijon pesov (arg. denar). Vsekakor znak velikega zaupanja in ugleda, ki so si ga naši rojaki pridobili s svojim poštenim delom v tuji deželi.

Razstava slovenskega tiska v Kanadi

Slovensko katoliško prosvetno društvo Baraga v Torontu (Kanada) je konec februarja priredilo lepo uspešno razstavo slovenskega tiska v farni dvorani slovenske župnije Marija Pomagaj. Bile so razstavljene knjige založb iz Koroške in Primorske, Argentine in Avstralije. Razstava je bila okusno pripravljena ter so jo krasili kipi akademskega kiparja Franceta Goršeta. Razstavljene knjige so pa tudi bile zgovorna priča, da slovenska beseda med manjšinami in pri slovenskih rojakih po svetu živi in lepo uspeva. Razstavo so si ogledali tudi otroci, ki obiskujejo tamšnjo večerno slovensko šolo. Ob tej priložnosti je društvo Baraga priredilo kulturni večer s pestrim programom.

Ugodna bilanca posojilnice na Opčinah

Dne 11. marca je imela svoj 53. letni občni zbor Posojilnica in hranilnica na Občini pri Trstu. Ta slovenski denarni zavod v neposredni bližini Trsta je bil ustanovljen leta 1909, a je posebno v zadnjih letih zelo razmahnil svoje poslovanje. Predsednik Ivan Podobnik je v svojem poročilu navedel, da ima Posojilnica sedaj 750 članov, vloge pa so se dvignile za 30 odstotkov v primeri z lanskim letom. Prav tako je močno narasla vsota podeljenih posojil, ki znaša 155 milijonov lir. Posojilnica je poslovno leto zopet zaključila z dobičkom, od katerega je občni zbor eno petino določil za dobrodelne namene. Pri volitvah je bil izvoljen novi odbor, ki mu zopet načeluje g. Ivan Podobnik. Sklenjeno pa je bilo tudi, da bo posojilnica nakupila primerno zemljišče ter zgradila lastno stavbo, ki jo spričo vedno bolj naraščajočega obsega poslovanja nujno potrebuje.

Celjska Mohorjeva bo izdala Preglja in Detela

Celjska Mohorjeva družba, ki je v zadnjih letih oskrbela izdajo Izbranih spisov Ksaverja Meška in Fr. S. Finžgarja, pripravlja izdajo nadaljnjih dveh klasikov slovenske književnosti, Ivana Preglja in Franca Detela. Izbrano delo Ivana Preglja je pri isti založbi že izhajalo v letih 1928-35, toda je že davno razprodano, kajti po drugi svetovni vojni spisov tega najizrazitejšega sodobnega slovenskega katoliškega pisatelja niso več tiskali. Šele ko je nedavno Pregelj umrl, je tudi iz krogov pisateljev izšla želja, da bi naj njegova dela ponatisnili v zaključni zbirki. Pripravo izdaje Izbranih spisov je prevzel najboljši poznavalec pokojnega tolminskega »upornika«, dr. France Koblar.

Nadalje namerava Mohorjeva družba v Celju izdati Izbrane spise Franca Detela, ki jih je sicer že začela izdajati pred drugo svetovno vojno, toda izbruh vojne je izvršitev tega načrta preprečil. Nemci so pa vso že natiskano zalogo knjig uničili. Sedanjio izdajo bo pripravil Jakob Šolar. Že v letu 1962 bi naj izšla prva dva zvezka Preglja in Detela.

Rio de Janeiro

(Popotne vtise popisuje koroškim bralcem Vinko Zaletel)

(Nadaljevanje)

V Rio de Janeiro sem se ustavil dvakrat: tja grede z ladjo, nazaj grede z letalom. Ne bom ga dolgo opisoval, toda vsaj omeniti ga moram.

Mesto ima ime po mučencu sv. Januariju, po naše bi rekli: Reka sv. Januarija. Ta svetnik je zelo znan radi tega, ker se na njegov god 19. septembra vsako leto ponovi čudež, ki sem ga enkrat, ko sem bil prav na njegov god v Neaplju, tudi sam videl. Relikviarij-steklena posoda, v kateri je rji podobna posušena kri tega leta 304 umrlega mučenca — postavi škof na oltar poleg lobanje sv. Januarija in čez nekaj minut postane tekoča, začne valoviti, kakor da bi pravkar privrela iz rane mučenca. Potem nam je dal vsem navzočim duhovnik poljubiti posodo s svežo krvjo, da lahko vsak pogleda kri. Tega čudeža ne more nihče tajiti, ker ga lahko vsak opazuje. Nasprotniki vere in čudežev ga pa vendar popolnoma zamočijo.

Mesto ima tri milijone prebivalcev in je bilo do pred kratkim, ko je postalo glavno mesto novozgrajena Brasilia, glavno mesto. Zasluži ime Babilon, ker je mešanica vseh narodnosti in je znano po nočnih zabaviščih, tihotapcih in bankinjah. Bogato trgovsko mesto, kjer imajo ljudje mnogo kapitala. Mesto se hitro spreminja; podirajo staro umazano mesto in gradijo nebotičnike, tukaj je namreč prostor bolj dragocen, ker je mesto stisnjeno med hribe. Ko je bil nedavno v Rio de Janeiro svetovni evharistični kongres, so zato odstranili cel hrib in z njim zasuli del morja in tako pridobili mnogo dragocenega prostora.

Po naravni legi imenujejo Rio de Janeiro »najlepše mesto sveta«. Ko je bil prejšnji papež Pij XII. še kot kardinal Pacelli v Rio de Janeiro, je ves prevzet vzkliknil: »Zahvalim Boga, da mi je dal oči, da sem videl to lepoto!« Tudi jaz moram biti hvaležen Bogu, da mi je dal priložnost gledati Rio de Janeiro z okolice podnevi in ponoči. Marsikaj sem na svojih potovanjih videl, toda še nikjer take čarobnosti kot tedaj, ko smo ponoči z ladjo odpulili iz mesta in se peljali ob najbogatější obali sveta — ob Copacabani. Kot bi bil v bajni deželi pravljice tisoč in ene noči, toda bila je resnica. Gotovo pa je lepše občudovati to lepoto od daleč kot od blizu. Če bi vse preveč blizu gledal, bi odkril tudi marsikaj umazanije in bi bil razočaran.

Narava sama je poskrbela, da je Rio de Janeiro nekaj izrednega. Leži v globokem zalivu, ki je razdeljen zopet v manjše zalive in otoke. Hribi ob zalivih so izrednih oblik, nekako čudo narave je 400 m visoki granitni stolp Pao de Acucar. Ozadje mesta — hribi in gore — je bujno zeleno, ob mestu je že sosed pragozd, da si tako hitro v stiku z naravo; divjo zunaj, vzgoje-

no pa v mnogih mestnih parkih. In kar je za mesto v tej tropični vročini zelo važno: krasno plažo, obalo za kopanje. Če greš ob mnogo kilometrov dolgi obali Copacabani, imaš na eni strani glinco in prav počasi se poglobljajoče morje, na drugi strani same nebotičnike. Iz stanovanj, nebotičnikov greš lahko — če imaš seveda dovolj denarja za tako stanovanje — kar naravnost v morje. Poleg te obale pa je v mestu še veliko jezero — Guanabara.

Mene je v Rio de Janeiro najbolj privlačil hrib Corcovado; od tam imam najlepši razgled na mesto in okolico in pa predvsem zato, ker je tam veličastni spomenik Kristusa Odršenika.

Vprašal sem, koliko stane taksi. Ob vso ti bi skoro padel v nezavest. Šofer seveda vidi, da si tujec in tujec je zato prišel, da ga odereš — si misli. Vstopil sem v prvi tramvaj, naj pelje kamorkoli, tam so vsaj določene cene in poceni: za 1 S se dolgo voziš. Nabasan je in polno črncev. Dočim v Argentini ne vidiš črncev, jih je tukaj v tramvaju polovica vseh potnikov; kajti črnci opravljajo bolj nižja dela in zato nimajo lastnih avtov kot druga gospoda. Ko sem spraševal, kaj naj grem na Corcovado, so mi prijazno pojasnjevali, četudi portugalsčine ne razumem skoro nič. V pisavi ni toliko razlike od španščine, toda v izgovorjavi veliko. Tako so me napotili iz tramvaja v tramvaj, iz tega v avtobus in zopet drug avtobus in tako sem videl več mesta in več ljudi in njihov značaj. Potem se me je usmilil neki dijak, ki je vsaj še angleško znal in me spremil do postaje, odkoder vozi zobna železnica (Zahnradbahn) na 710 m visoki grič Corcovado. Tako sem prišel na vrh petdesetkrat ceneje kot s taksijem. Peljali smo se skozi pragozd; tukaj šele vi-

diš, koliko različnih dreves in grmov in cvetlic premore tropska klima, vse pa je prepleteno z ovijalkami kot da bi bilo vse povezano z vrvmi. Vmes pa rastejo še banane.

Spomenik Kristusa Odršenika na Corcovado je res občudovanja vreden. Na 8 metrov visokem podstavku stoji 30 m visok kip iz kamna granita. Kristus v vsem dostojanstvu kot kralj ima raztegnjene roke kot bi varoval mesto. Kip je širok od prsta do prsta 28 m; tehta 30 ton. Ponoči je kip močno razsvetljen, da ga je videti že iz morja. Prav pod nami, da bi takorekoč skoro lahko pljunil nanj, pa leži mesto z vijugasto obalo in jezerom.

Dolgo sem ostal tukaj, ko je tako lepo in na tej višini ni tiste moreče vročine kot spodaj v mestu. Nakupil sem si debelih brazilskih oranž in si večkrat privoščil črno kavo: vse je zelo poceni. Tako sem užival lepoto in sadove brazilske dežele in okušal tisto kavo, o kateri pravijo Brazilci, da mora biti »močna kot hudič, črna kakor noč, vroča kot pekel in sladka kakor ljubezen«.

Kava je že dobra vroča, toda ne vroči Rio de Janeiro kot sem ga okušal nazaj grede. Doli sem šel v zimo (julija), nazaj spomladi (septembra). V letalu je bilo ravno prav, ko pa sem izstopil, se mi je zdelo, da sem prišel v parni kotel. Kmalu sem bil ves prepoten, četudi je bilo ponoči. Ta vročina je drugačna kot naša poletna, ker je nekam težka, vlažna, moreča. Kako mora biti šele poleti! Znanec mi je pripovedoval, kako je trpel tukaj v poletni vročini; bil je brez volje, energije, edina misel je bila: kje bi se ohladil. Naj torej ostane Rio de Janeiro z vso svojo čarobnostjo tam doli, jaz pa tukaj. Če je tukaj pozimi mraz, imam pa toplo sobo. Mraza se je lažje varovati kot vročine. Je že tako na svetu, vsaka stvar ima dve strani: dobro in slabo.

(Dalje prihodnjič)

Dvojni jubilej p. Bernarda

Iz daljne Avstralije nam piše p. Odilo Hanjšek, ki je tudi na Koroškem dobro znan, naslednje pismo:

Tukaj v Avstraliji ne moremo nikjer objaviti, zato objavljamo daleč proč od jubilaranta. Objaviti pa moramo, sicer bi ne vedeli, kaj se spodobi. Znani frančiškan p. Bernard Ambrožič obhaja namreč svoj dvojni znameniti življenjski jubilej.

V nedeljo 1. aprila poteče namreč ravno 50 let njegovih neslovesnih redovnih obljub in od onega dneva se štejejo leta redovnega življenja. Torej zlati redovni jubilej.

Naš p. Bernard je bil rojen pri Trnovčevih v Gaberjih v fari Dobrova pri Ljubljani 20. aprila 1892. Torej obhaja ta mesec tudi svoj 70. rojstni dan ali sedemdesetletnico svojega življenja. V ljudsko šolo je hodil na Dobrovi, gimnazijo je študiral seveda v Ljubljani. Kot 19-letni študent je potrkal na frančiškanska samostanska vrata v Ljubljani ter je zaprosil za

sprejem v red. Preoblečen je bil 1. aprila 1911 in sicer v tedanjem samostanu noviciata v Brežicah ob Savi. Do tistega dneva so ga klicali za Franceta po krstnem patronu, pri preobleki pa je dobil redovno ime Bernard. Leto poskušnje je dovršil v Brežicah in ker je imel dosti gimnazijskih razredov, je po noviciatu takoj začel z bogoslovjem, ki ga je začel v Ljubljani, končal pa v Mariboru, kjer je bil tudi posvečen v duhovnika 22. junija 1915. Novo mašo je pel na Dobrovi.

Po končanem bogoslovju je bil najprej katehet v Mariboru. Potem je bil poslan v Ljubljano na univerzo, da bi se usposobil za gimnazijskega profesorja na domači redovni gimnaziji v Kamniku. Tam je že nekaj časa tudi učil redovno mladino.

Že kot študent se je izobraževal v raznih katoliških dijaških organizacijah. Zelo zgodaj se je začel udeleževati v pisateljevanju. Bil je urednik otroškega lista Orlička, potem dekliske Vigredi. Kar sredi blago-

dejnega udejstvovanja pa je prišel klic iz Amerike: »Sem priidi, kjer se še tako dobro poznajo sledovi našega svetniškega rojaka misijonarja in škofa Friderika Baraga. Tam sta bila Bernardova bratranca duhovnika Trobca, pa profesor Seliškar. Sami njegovi dobri znanci. Predvsem pa je bil za p. Bernard velik in močan magnet njegov novomašni pridigar p. dr. Hugo Bren, ki je iskal sodelavca. Prosil ga je tudi ustanovitelj slovenskega frančiškanskega komisiariata v Združenih državah, pokojni p. Kazimir Zakrajšek. Klic je bil močan in iskren, potreba prevelika. Par let po končani prvi svetovni vojni je prišel v Ameriko ter je zastavil vse svoje moči v delo izseljenskega duhovnika. Njegovo delo je ogromno:

Pomagal je na farah, ki so jih upravljali slovenski frančiškani. Takrat so se ustanavljale slovenske Ameriške Brezje v Lemontu, ki so ga vabile in kar klicale po pomoči. Začel je misijonariti in je prehodil Ameriko po dolgem in širokem. Krempko je zastavil svoje spretno pero pri izseljenskih listih, prav posebno pri Ave Mariji in Kolarju. Obema je bil tudi večletni urednik. Poklican je bil v Lemont, kjer je vodil in učil redovno mladino. Ustanovil je slovensko faro sv. Janeza Vianeya v Fordovem mestu Detroit, Michigan. Ob priliki Vseslovenskega katoliškega shoda, ki se je vršil leta 1929 v Lemontu, je p. Bernard poklical v življenje Baragovo zvezo, ki je zdaj uradna škofijska ustanova za Baragovo proglašenje za blaženega in svetnika.

Kmalu je postal p. Bernard tudi provincialni predstojnik ali komisar slovenskih frančiškanov v Ameriki. Pred drugo svetovno vojno je razvil dušno pastirstvo med kanadskimi Slovenci. Ob času druge svetovne vojne je bil gonilna sila za pomoči potrebnim v domovini in beguncem: bil je steber Slovenske katoliške lige, ki še zdaj blagodejno deluje in je v vseh letih tisočem in tisočem pomagala.

Ko se je val begunstva slovenskih ljudi začel razlivati proti Avstraliji, je p. Bernard razumel potrebo in je prileten prišel med avstralske Slovence, kjer deluje že sedmo leto z vso ljubeznijo in žilavo vztrajnostjo. Na vseh straneh pomaga, posebno pa je njegovo delo osredotočeno pri slovenskem listu-mesečniku »MISLI«, ki jim je spreten urednik, tako da možje, ki nekaj razumejo, trdijo, da so »Misli« najlepši družinski slovenski list.

Slovenci v Avstraliji ne bomo mogli veliko storiti za ta dvojni p. Bernardov jubilej, ker sam v svoji skromnosti vsako proslavo odklanja, to pa kar sem tukaj napisal, mora biti, četudi se bo jezil in na vse strani protestiral. Resnica je: **P. Bernard je oral po treh svetovnih kontinentih: v Evropi, v Ameriki in v Avstraliji.** Vsi smo veseli njegovih uspehov ter mu pristrčno čestitamo k dvojnemu jubileju.

Jubilantu, ki je bil tudi vselej iskren prijatelj Mohorjeve družbe in vneto širil njene knjige, iskreno čestitamo tudi koroški Slovenci!

FRANCE BEVK:

Čedermac ni naprodaj

Pričujoči odlomek je vzet iz romana slovenskega pisatelja Franceta Bevka »Kaplan Martin Čedermac«, ki je izšel še pred drugo svetovno vojno. V njem opisuje pisatelj bridko človeško dramo beneških Slovencev v Italiji, najzapranejšega dela malega slovenskega naroda, v borbi za svoje pravice v dobi med obema vojnama. Osrednja oseba je slovenski duhovnik, ki živi iz vere in je obenem tudi globoko povezan z usodo svojega naroda. Snov za ta roman je dala pisatelju resnična življenjska zgodba. Knjiga spada tudi z umetniške plati med najboljša dela moderne slovenske proze.

Proti večeru, ko se je Čedermac vrnil od matere, je našel na klopi pred hišo poročnika in brigadirja. Čakala sta ga.

Poročnik je bil še mlad, suhljatega, črnkastega obraza s spreminjastim bleskom v očeh; brigadir precej debel, že sivolas, ves dobrodušen in smehljajoč se, ki ves čas ni spregovoril besede.

»Žal mi je, da sta me morala čakati,« ju je pozdravil z narejenim obžalovanjem; te dni je moral pogosto zatajevati svojo odkrito hribovsko naravo. »Katina! Zakaj ju nisi peljala v izbo?«

»Prečastiti je bil na obisku?« je vprašal poročnik, ko so vstopili in posedli. »Zopet kaka zarota?«

Bil je uglajenega vedenja, a hladen; pod skorjo vljudnosti je prežala strogost.

»Ne, ne,« se je Čedermac prisiljeno nasmehnil. »Samo kratek sprehod.«

»Marsikaj nam je znanega,« je rekel poročnik suho. »Mi več vemo, kot si vi mislite.«

V poročnikovem glasu je bila senca preračunane strogosti. Ne da bi to pokazal, se je gospod Martin zavzel nad novim tonom. Drugo dejanje iste komedije, le da bo to pot bolj vroč, trdovratnejši. Dejstvo, da ga je v trenutku spregledal do dna, mu je vlivalo poguma.

»O meni veste lahko vse, ne bojim se,« je rekel s trdnim glasom. »Ničesar ne skrivam ne pred Bogom ne pred ljudmi.«

Poročnik se je trdo nasmehnil. Nato je vzel iz torbe neko listino, jo razgrnil pred kaplanom in se oziral po črnilu.

»Potem vas ne bomo več nadlegovali.«

»Kakor zadnjič,« je pomislil Čedermac, »razen da je ton ostrejši.« In kakor pred dnevi je vzel listino v roke, a je ni bral, ker je že poznal njeno vsebino. Komedijsa se je spreminjala v spako. Izbrali so slab dan: misli, ki jih je razpredal vso pot, so ga silile k odločnosti. Kri mu je poglavo v obraz; z vso silo se je zadrževal, da papirja ni raztrgal na drobne kosce in jih vrigel poročniku pod nos. Toda to bi bila odkrita napoved neizprosne boja. Ni se smel prenaaghtiti.

»Svoje mnenje sem vam že zadnjič povedal,« je porinil listino od sebe. »Danes nimam ničesar več dostaviti.«

Poročnik se je nervozno zganil in zardel v lica.

»Mi se ne moremo ozirati na vaše besede. To je upor, prečastiti, neposlušnost nasproti oblastem...«

»Dovolite,« mu je Čedermac segel v besedo, »v cerkvenih zadevah...«

»Dovolite, prečastiti,« se poročnik ni dal motiti; zvišal je glas, a oči so se mu ležno zasvetile. »Kot državljan ste dolžni pokorščino tudi politični oblasti. To si zapomnite, proti temu ni ugovora!«

»V zadevah,« ki se tičejo samo cerkve, pravim jaz, sem dolžan ubogati samo nadškofa...«

»Da, v zgolj cerkvenih zadevah. Temu ne ugovarjam. Država se ne sme vtikati v verske nauke in se tudi ne vtika. Toda dokler širite v cerkvah protidržavno propagando, nima država le pravice, ampak tudi dolžnost, da se brani in temu enkrat za vselej naredi konec. In ne bo odnehala.«

Besede so bile ostre, a niso vžgale. Čedermac jih je pričakoval; ni se jim začudil, niti ga niso razburile.

»Ne morem si očitati niti najmanjšega prestopka proti državi,« je rekel mirno. »V cerkvi govorim o Bogu, o verskih resnicah, ne o politiki. Vaše besede so grdo obrekovanje, ako nimate dokazov.«

»Dokaze imamo, prečastiti. Dokaze imamo.«

»Proti meni? Proti meni ne!«

»Proti vam ali proti drugim — to za zdaj nima pomena. Poudarjam le, da so se oblasti za trdno odločile izvesti svojo namero in ne bodo odnehale,« se je poročniku zmeraj

bolj dvigal glas. »To vam smem zaupati. Zato je vsako prerokanje jalovo. Ako se ne vdaste danes, se boste morali vdati jutri. Ste razumeli?«

Da, Čedermac je razumel, le predobro je razumel. Čutil je, kako je v napadu bridkosti, v globoki zavesti nemoči pobledel, obdajala ga je slabost, da se je oslonil na mizo. Razumel je, da bi se nikoli ne mogli sporazumeti. Ogenj in voda! Drugačni pogledi na življenje, drugačna morala, vsi pojmi sprevrženi — ni pomoči. Zadel ga je ostrost besede, ki je ni pričakoval. Da, saj je razumel, tudi on je bil nekoč vojak. Poročnik je dobil povelje, ki bi ga moral izvršiti, a kaplan se mu upira; vrglo ga je iz ravnotežja, da je zadnje besede skoraj kričal. Čedermac je presenetilo in užalilo, mu za trenutek pobralo glas in besedo. Zdal ni bilo časa za občutke. Poznal je čut teh ljudi; vedel je, kako je treba z njimi ravnati. Vljudnosti je odgovarjal z vljudnostjo, a njihova trdota je zadela ob še hujšo trdoto. Ni smel pokazati strahu. Preudarno, hladno; ne sme se dati zavesti od svojih občutkov.

»Gospod poročnik,« je vstal in položil pest na mizo. »Ali ste me prišli aretirati? Prav. Vklenite me in rade volje pojdem z vami. Če ste se prišli z menoj razgovarjat, tudi prav; razgovoriva se mirno. Toda ne dovolim, da bi vpili nad menoj; tu je moja hiša. Vojak sem bil in verjemite, da poznam predpise prav tako dobro kot vi...«

(Dalje prihodnjič)

PEČNICA

(† Rudolf Zeichen)

Pri nas na Koroškem

Ko bo zopet pomlad prihajala v naše kraje in s svetjem obsula domače livade, takrat bodo pri Primiji na Brodu pogrešali hišnega očeta. Nastalo vrzel bo najteže občutila žena-vdova, pa tudi bližnji sorodniki v domači hiši. Z njimi sočustvujejo vsi dobri farani. Rajni Rudolf Zeichen je dočkal 77 let in kot železniški upokojenec in mali kmet užival splošno spoštovanje. Bil je priazen, dobrotljiv — kot priča lepo število botrin. Bil je pa tudi veselega značaja. Njegova zemeljska pot ni bila z rožicami posuta. Mirno življenje je pretrgala prva svetovna vojna, v kateri je prišel v večletno rusko ujetništvo. Po vrnitvi je zastavljal vse svoje moči, pridno delal, štedil in si s pomočjo zveste življenjske družice kupil Primijevo domačijo. Edinega otroka je poslal na gimnazijo in v bogoslovje. Leta 1940 je sin zapel pod Pečnico svojo prvo sv. mašo. Bili so težki časi, dan za dnem so se dogajala grozodejstva. Plamen druge svetovne vojne je žarel nad Evropo. Za Primijevo družino je po prvi daritvi sina kmalu sledila aretacija. Prihljubljene ga kaplana, ki je slovel po Rožu in Podjuni, in je znal mladino navdušiti, so odvedli v KZ Dachau; odkoder se je pomladi 1945 vrnil in nastopil službo kot kaplan v št. Jakobu v Rožu. Meseci kaplanovanja pa so mu bili že preštet. Na službeni vožnji ga je zadela prometna nesreča, katere posledica je bila prerana smrt. Umril je v začetku novembra istega leta.

Težka izguba sina-duhovnika je zanisala črto žalosti in bridkosti v družino. Oče Zeichen je začel pešati. Kasneje ga je zadela še kap. Bil je več let hrom in težko je govoril. Gibal se je okoli hiše in opravljal le kakor majhno delo na polju, dokler ga ni meseca februarja letos smrt rešila zemeljskih težav in trpljenja. Združil se je z ljubljenim sinom Rudijem. Pokopali smo ga 7. februarja. Domači dušni pastir č. g. Miha Barbič je ob asistenci č. g. Gabruča in Škorjanca opravil žalne obrede in se poslovil od vzornega kristjana in nekdanjega cerkvenega ključarja. Pečniški moški zbor pa mu je zapel dve ganljivi žalostinki na domu in ob odprtem grobu. Zeichnovi mami naše sožalje. On pa naj počiva v miru!

BLAČE V ZILJSKI DOLINI

(In memoriam dr. T. Klinarju)

Zelo nas je pretresla pred meseci vest, da so dolgoletni dobri in goreči dušni pastir, mil. g. kanonik dr. Klinar Tomaž tako naglo zapustili solzno dolino in se preselili v večno domovino. Naj jim bo ljubi Bog dober plačnik za vse, kar so se za nas trudili in žrtvovali. Vsi smo jih spoštovali in radi poslušali, ko so nam delili kruh

božje besede. V hvaležnosti se jih želimo spominjati v molitvi in daritvi svete maše. Prosim, hočemo Boga, da bi nam pomagali dobiti dušnega pastirja-naslednika.

Za veliki teden smo naročili nov božji grob pri znanem umetniku in slikarju Fr. Jerinu. Napravil jih je že v mnogih cerkvah in povsod v zadovoljnost dušnih pastirjev in faranov. Tudi v našo cerkev spada nov božji grob, ki bo vabil vernike k pobožni molitvi. Strokovnjaku in mojstru hvala za trud, dobrim srcem pa za darove!

Polg veliki žrtev za restavracijo farne cerkve so Blačani tudi častno zastopani pri žrtvah za potrebne v Koreji. To zapišemo v spodbudo, ko je treba bojevati v današnjem času hud boj z materializmom, kajti žrtve bogatijo življenje.

SMARJETA PRI VELIKOVCU

(Naša cerkev prenovljena)

Veselo vest vam moramo naznaniti, da so popravila v naši cerkvi končana. Vsa cerkev je bila na novo prepleskana in tudi oltarji se kar bleščijo v novih obleki. Popravilo je stalo seveda precej denarja, zaradi tega smo morali res globoko seči v žep. Pa ob pogledu na opravljeno delo gotovo ni nikomur žal za denar.

Z delom strokovnjakov smo torej zadovoljni. Čakamo pa še vedno, da pride na misijonski križ slovenski napis zopet nazaj. Prav tako upravičeno pričakujemo, da bodo podobe križevega pota zopet nosile besedilo v našem domačem slovenskem jeziku, kot je to vedno bilo doslej.

SELE

(Devet najstarejših faranov)

V Selah živi sedem faranov, ki bi jih zaradi visoke starosti mogli imenovati očake. Najstarejši mož je Jurij Mak, pd. Špiček, ki bo aprila dopolnil 87 let. Začetkom marca ga je položila pljučnica v posteljo, pa jo je njegova krepka narava le premagala. Tobak mu še diši, to pa je dobro znamenje.

Prvi za njim po starosti je Šiman Hribnik, pd. Kačnar na Šajdi. Decembra je stopil v 87. leto. Do zadnjih let je še delal, odkar pa si je pri padcu zlomil nogo in ga muči hud bronhialni katar, mora ležati.

Dosti krepka korenina pa je Peter Zablacan, pd. Mihe, ki je februarja dopol-

tovalni urad, pa tudi pekarno, trgovino in kino. Z menoj je bil v kabini neki gospod iz Lizbone. Bil sem truden in sem takoj legel k počitku.

V nedeljo zjutraj sem zgodaj vstal in šel v ladijsko kapelico k službi božji.

V jedilnici smo bili pri naši mizi štirje, neki Portugalci iz Lizbone, neka Portugalka, neki Francozi in jaz.

Ladja je naglo rezala valove Atlantskega oceana in spet smo pluli mimo gibraltarskih pečin v Sredozemsko morje. V Barceloni smo prišli zvečer, naslednji dan, bil je 23. januar, smo pa ob krásnem vremenu pluli mimo slovitih središč francoske Riviere, Cannesa in Nize, nato pa še mimo Monte Carla. Srečali smo se z največjo italijansko prekoceansko ladjo »Leonardo da Vinci«, ki je bila na poti v New York. Vsi smo gledali lepo in mogočno ladjo, ki ima 33.000 ton.

Okoli 9. ure zvečer smo prispeli v Genovo. Tam sem se izkrcal, vendar nisem v mestu prenočil, ampak sem se ob 11. uri istega večera odpeljal z vlakom proti Milanu in naprej proti vzhodu. V Padovi sem izstopil okoli pol 10. ure dopoldne, dne 24. januarja. Z avtomobilom sem se odpeljal na trg sv. Antona. Obiskal sem baziliko sv. Antona Padovanskega. Zahvalil sem se Fatimski Materi božji in sv. Antonu Padovanskemu za varstvo in lepo potovanje. Zvečer sem se z brzovlakom odpeljal iz Padove do Benetk, kjer smo imeli eno uro časa. Zato smo šli z vlaka na most na kavo. Kaj kmalu je čas minil in nato smo nadaljevali vožnjo preko Vidma proti Celovcu, kamor sem prispel okoli 1. ure ponoči, dne 25. januarja.

Potovanje je hitro minilo, vtisi na to »rajo« po suhem in po morju v Fatimo, kraj milosti, mi bodo ostali za vse življenje.

nil 83. leto. S sinom Francem gospodari in gospodinja na svojem domu in veliko bere, vidimo ga pa tudi večkrat v družbi v gostilni.

Samo tri mesece mlajši od njega je Janez Piskernik, bivši pd. Kališnik. Sameva v hišici, ki kakor muzej hrani mnogotero rogove in druge lovske predmete. Lov je bil njegovo veselje, opravljal je tudi službo lovskega čuvaja na Šajdi.

Zadnjo nedeljo, 25. marca, pa je obhajal svoj 84. rojstni dan Franc Travnik, bivši krojač v Zgor. Bajtišah. Dolga leta si je s

Državna realna gimnazija in gimnazija za Slovence

OBJAVA

Na Državni realni gimnaziji in gimnaziji za Slovence v Celovcu bomo končali drugo tromesečje 31. marca 1962.

V torek, dne 3. aprila 1962, imajo v času od 13. do 16. ure starši in vzgojitelji možnost, da se pri vseh profesorjih informirajo podrobneje o vedenju in učenju učenec.

Ravnateljstvo.

Naše prireditve

ŠT. JAKOB V ROŽU

Slovensko prosvetno društvo »Rož« v št. Jakobu v Rožu vabi na pretresljivo igro »RAZVALINA ŽIVLJENJA«.

ki bo dne 1. aprila 1962 ob pol treh in sedmih zvečer v Farni dvorani v št. Jakobu. Vabi odbor.

SPOMINSKA PRIREDITEV

ob 20. obletnici izseljevanja koroških Slovencev

v soboto, 14. aprila 1962, v Celovcu

8.30 Sv. maša s pridigo v stolnici

9.45 Občni zbor Zveze slovenskih izseljencev v Modri dvorani Doma glasbe

11.00 SPOMINSKA PROSLAVA v Veliki dvorani Doma glasbe

Vstopnice dobite v pisarni Krščanske kulturne zveze v Celovcu, Viktringer Ring 26 in pri zastopnikih njenih krajevnih društev.

PRIREDITVENI ODBOR

šivanko služil svoj vsakdanji kruh, zdaj pa kot rentnik uživa pokojnino v družini svojega sina v domu, ki si ga je v mladih letih zgradil s pridnimi rokami.

Par mesecev mlajši od njega je Blaž Mak, ki ga starostne težave že precej tarejo, a jih ob skrbni postrežbi žene Georgine voljno prenaša.

Eden mlajših med temi starimi je Andrej Ogris, pd. Rokej s svojimi 82. leti. Kot hlapec in gozdni delavec je pošteno zredil svojo družino. Pri neumornem delu so mu roke in noge dosti trpele in zdaj to čuti v hujši meri. Če ga napade bolezen, se poda v bolnico in tam so ga dosedaj še vedno »poravnali«, da je prišel zdrav ali zboljšan domov.

Pa tudi ženski spol se more ponášati s častivrednimi starkami. Najstarejša je Vrancova Reza Perč na Rebrci s 86 in pol leti. Oči ima še tako dobre, da vidi šivanko vdeti. Eno leto mlajši sta Uršula Božič, stara Pipanca, in Liža Mlečnik, obe rojeni oktobra 1876, obe v primeri z visoko starostjo še dosti krepki.

Vendar so resnične besede, ki so privrele iz ust psalmista: »Človekovih let je (k večjemu) 70 ali 80, kar jih je več, je trud in bolečina«. Želimo našim najstarejšim faranom mirno življenje, mnogo potrpežljivosti in ob koncu srečo starčka Simeona in vdove Ane.

ŠT. ŠTEFAN V ZILJSKI DOLINI (Popravilo cerkve)

Če kdo umrje, mu postavijo svojci spomenik ali križ na grob. Pri nas so pred meseci umrli preč. g. župnik. Zdaj imamo lep načrt, da jim postavimo res lep spomenik in sicer ne samo na grob, ampak tudi v farni cerkvi, kjer so tolikokrat maševali, pridigovali in delili svete zakramente. Nameravamo popravljati cerkev v notranjščini. Restavrator A. Campidell nam je napravil proračun, ki pride s pleskanjem in z renoviranjem vseh sedmih oltarjev na 180.700 šil. Res lepa vsota in še lepša naloga za faro, ki ima željo, to veliko delo izvršiti v večjo čast božjo in v hvaležen spomin rajnemu dušnemu pastirju.

Naši predniki so za Cerkev doprinali velike žrtve, ko so zidali toliko cerkev, znamenj in kapelic. Nasledniki so dolžni, jih vzdrževati in popravljati ter tako ohraniti svojim potomcem. Bog nam daj svojo

pomoč, ker »prazno je delo brez sreče z nebes«, da bi se ta naš načrt s pomočjo vseh vernikov in pristojnih uradov uresničil.

Letošnja akcija za trpeče v Koreji je lepo uspela in prinesla 700 šil. več kot lani. Hvala Bogu in darovalcem!

MLADINA PIŠE:

Pri servirni uri v gospodirjski šoli v št. Rupertu

Serviranje ni nekaj navadnega in tako enostavnega, kot nekateri mislijo. N. pr. pravijo, da se je zgodilo v prejšnjih časih, da je starejša gospodinja vzela pred gostom, ki mu je hotela postreči s čajem, lepšo skodelico iz omare, pred njim izpihala iz nje prah ter obrisala znotraj s svojim kuhinjskim predpasnikom ter nato nalila čaja. Ta žena gotovo ni imela priložnosti, da bi se kaj več lahko naučila o serviranju, kot jo imamo me tukaj v gospodirjski šoli. Seveda je gost kljub temu popil čaj z ljubeznijo, ker mu je tudi žena z vso ljubeznijo hotela postreči.

Pri serviranju, ki spada k lepemu vedenju, je potrebna poleg zunanje rednosti tudi toplota srca. Četudi je postrežba po vseh pravih olikah ali »bontonah«, ti bo vsaka jed veliko bolj teknila, če se postavi na mizo prijazno in s srcem.

Pravilne postrežbe in modernega serviranja se učimo tudi v naši gospodirjski šoli. Zelo zanimiva je bila naša zadnja praktična servirna ura, ki smo jo imeli pretekli teden.

Vsaka je morala enemu dekletu pri do- ločeni jedi servirati in poprej seveda mizo primerno okrasiti in pripraviti vse potrebno.

Ze prejšnji dan smo vlekli listke, kjer je bila napisana jed, katero je bilo treba servirati, in jed, katero si moral po vseh predpisih pravilno jesti. Za tri napake v obnašanju in serviranju je bil en red slabši.

Na mojem listku je bil dunajski zrezek, ki sem ga morala s solato in vinom servirati svoji sošolki. Druge so imele narezke vseh vrst, ribe, golaž, razne prikuhe in še mnoge druge jedi.

Pri tem, ko je eno dekle jedlo in drugo serviralo, smo ostala dekleta kot točni

(Nadaljevanje na 5. strani)

Bil sem v Fatimi

(Pripoveduje Blaži Janschitz, Medgorje)

(Nadaljevanje in konec)

Potem ko sem na kolodvoru v Lizboni izstopil, sem se z avtom odpeljal na potovalni urad »Atlantica«, kjer sem dobil vozni listek za prevoz z ladjo do Genove v Italiji. Ker so mi že v Fatimi dali naslov za prenočišče, sem se nato takoj odpeljal tja, to je v Casa S. Antonio, da si ga ogledam. Ondi sem večerjal in prenočil.

Naslednjega dne sem imel dovolj časa za ogled glavnega mesta Portugalske. Ima mnogo zelo lepih vrtov. Najlejša cesta se imenuje Avenida de Liberdade (Cesta svobode). Na njenem začetku stoji lep spomenik, na obeh straneh ulice pa se vrste zelene palme. Tudi cerkve so zelo lepe. Mesto leži na nizkem hribu. Po mestu vozijo veliki enonadstropni avtobusi, tako da se diho ljudje takorekoč drug na drugem. Zvečer je mesto zelo lepo razsvetljeno. Pisano barvnih reklam je povsod zadosti.

V pristanišču, kjer smo čakali na veliko ladjo Giulio Cesare (27.000 ton) sem opazoval velikanski spomenik Jezusa z razprtimi rokami na hribu, ki je ponoči krásno razsvetljen.

Okoli pol devete ure zvečer je prišla ladja »Giulio Cesare« iz Rio de Janeiro iz Brazilije ter pristala blizu nas. Precej časa smo še morali čakati, preden smo se mogli uvrstiti na tega pomorskega velikana. Ko sem pri vstopu na ladjo oddal potni list, so mi odkazali mojo kabino, ki je bila lepa in snažna. V njej sta bili dve postelji, mizica, omara, umivalnik s toplo in mrzlo vodo ter ogledalom. V bližini je bila kopalnica. Ladja je seveda imela tudi lastno kapelico, bolniško sobo, menjalnico in po-

Pozor pred špekulanti ob umetnem jezeru

Na tiskovni konferenci sta predstavnika Avstrijskih dravskih elektrarn dd. (Österreichische Draukraftwerke AG) dipl. ing. Werner in dipl. gospodarstvenik Kugler podala poročilo o dosedanjem delu tega velepodjetja, ki spada med največja v Avstriji sploh, in investicijski program za leto 1962, kakor tudi zgoščen opis načrtov za bodoča leta. Pred kratkim odobreni proračun za leto 1962 znaša 1 milijardo šil. Služil bo v glavnem za dograditev ter opremo dveh velikih elektrarn, termične elektrarne v Zeltwegu in rečne elektrarne v Kazazah ob Dravi ter za obratne stroške celotnega podjetja, ki je od leta 1941 do danes doživelo velikanski razmah. Ob pospešeni gradnji novih elektrarn je bila instalirana moč elektrarn dvignjena od 116 tisoč na 525 tisoč MW, proizvodnja električnega toka pa se je od 427 milijonov kwh dvignila na 2,3 milijarde kwh v letu 1961. Letos pa računajo s proizvodnjo 2,5 milijarde kwh. Podjetje je postalo največji proizvajalec električne energije, pa tudi največji odjemalec njavega premoga v Avstriji, ki je lani samo porabilo 23 odstotkov celotne v Avstriji nakopane količine.

Dela v Kazazah gredo naglo h koncu. Dravo so že zajezili ter je doslej njena gladina že narasla za 10 metrov, v juniju pa bo dosegla predvideno višino 22 metrov nad nekdanjo rečno gladino. V avgustu pa nameravajo spustiti elektrarno v pogon.

V zvezi z raznimi špekulacijami glede bodočega tujskega prometa ob umetnem jezeru, ki se bo raztezalo od ustja Krke pa do Kazaz, pa sta predstavnika družbe izjavila, da družba na novem jezeru prav gotovo ne bo dovolila rabo čolnov z eksplozijskimi motorji, ker tresljaji, ki jih ti povzročajo, škodujejo obrežjem, odpadki goriva (olje) pa turbinam. Sicer pa bo družba, ki si je pri odkupu zemljišč zagotovila določen pas ob obrežju ter bo edina razpolagala z dohodom do jezera samega, pospeševala vse primerne vrste tujskega prometa, in dovoljevala uporabo jezera za kopanje in druge tujskoprometne panoge, v kolikor je to združljivo z nemotenim obratovanjem elek-

trarne. Vse lastnike obrobnihih zemljišč in tudi druge interesente, ki se bavijo z mislijo, da bi zgradili kake tujskoprometne stavbe v bližini jezera pa družba poziva k veliki previdnosti glede investicij. Nastanek novega jezera bo globoko vplival na okolico in bo treba nekaj let opazovati gibanje vode ter ponašanje okoliških tal, preden bo moč z varnostjo kaj graditi. Šele takrat se bo videlo, koliko so zemljišča res vredna!

Glede bodočih načrtov pa izgleda, da bo gradnja velike zbiralne elektrarne v dolini Malte morala nekoliko počakati, mnogo

Na sledi neznanih živali

Pod tem naslovom je izšla knjiga, katero je v Ameriki izdal Bernard Heuvelmans, po rodu iz Francije. Že skoraj 150 let je, pravi Heuvelmans, odkar so zoologi začeli razglašati, da na svetu ni več nobenih večjih živali, katerih ne bi poznali, in da nihče ne bo našel novih. A vendar je bilo v tem času odkritih na ducate takih živali, za katere doslej nihče ni vedel. Med njimi so indijski tapir, Kodiak-medved, tibetanskemu medvedu sorodni »orjaški panda«, pigmejski šimpanz in komodanski zmaj, to je orjaški kušar iz otoka Komodo. So znamenja, da je na svetu še več drugih živali, o katerih ne najdemo sledu v zooloških učbenikih, trdi Heuvelmans.

Bralce knjige bo pač najbolj zanimalo, kaj misli pisec o obstoju »Yetija«, to je »ostudnega sneženega moža« na himalajskih vrhovih, o katerem toliko govorijo in pišejo. Heuvelmans je skoraj prepričan, da »yetiji« res živijo, in sicer utegnejo biti dvojne vrste, eni monstrozni, blizu dva in pol metra visoki kosmatinci, drugi pa manjši, nič večji od človeka. V nekem tibetanskem samostanu kažejo menihi potnikom »skalpa«, ki je baje od take himalajske pošasti, in Heuvelmans trdi, da je dlaka na skalpu svojevrstna, precej podobna dlaki gorile. Yetiji utegnejo biti potomci orjaških človeških opic, katerih ostanke so našli v južno vzhodni Aziji.

V tej zvezi omenja pisec žival »orang-pendek«, ki verjetno živi na Sumatri. Po opisu domačinov, za katere je orang-pendek trdno dejstvo, je to nekaka človeška opica manjše postave. Tudi nekateri Holanci so poročali, da so videli tako žival. Heuvelmans domneva, da so »orang-pendek« sorodni z nekim izumrlim plemenom na Ceylonu, po imenu »nitaewo«, katere so okoli leta 1800 primitivni ljudje plemena Vedda vse pobili. Njegova teorija je, da je bil v davnih časih velik del južne Azije naseljen s potomci bitja »Pithecanthropus erectus«, katerega okostje so našli na Javi, in da so jih pobili ljudje, ki so

več izgledov pa ima gradnja dveh novih rečnih elektrarn na Dravi in sicer pri Rožku in Bistrici. Podobno kot pri Kazazah so naravne razmere tudi ondi med najugodnejšimi v Avstriji ter bodo gradbeni stroški sorazmerno nizki. Temeljni načrti so že izdelani, sedaj pa je v teku postopek za dovoljenje vodnopravne oblasti ter podrobna preučevanja terena, na podlagi katerih bodo izdelani dokončni načrti. Ti obe elektrarni bosta nekaka »dvojčka« in ju bodo gradili neposredno eno za drugo. Nastali bosta dve novi umetni jezera, od katerih bo gornje segalo prav do vrat Beljaka. Vendar bo preplavljena površina mnogo manjša. Dočim znaša ta pri Kazazah 800 ha, bo tu prišlo pod vodo samo 56 ha, ker bodo vasi Draganče, Vudmat in Šmiklavž zavarovali z okopi pred poplavitvijo. Ob priliki bodo o teh dveh načrtih še podrobneje poročali.

se selili v te kraje. Orang-pendeki v sumatranski džungli so morda njihovi edini preživeli potomci.

V ostalem pa Heuvelmans navaja dokaze za obstoj mnogih zagonetnih živali, katerih zoologija še ni priznala. Največ jih je, kakor kaže, v Afriki, na primer pritlikavi nosorogi, vodni sloni, in majhni, pikasti gorski levi. Na mnogih krajih Afrike so domačini prepričani, da živi v močvirjih neki okoli 10 metrov dolg, zmaju podoban plazivec z dolgim vratom. V Tanganiki pravi »mngwa« nekim živalim, katere opisujejo kot orjaške mačke, velike kakor osel, in s progasto dlako kakor mačka. Indijanci v južnoameriški Patagoniji poročajo o čudnih zverinah, ki utegnejo biti poslednji primerki orjaških lenivcev, velikih kot človek, katere so nekoč stari Indijanci še lovili in katerih kože so bile najdene v votlinah. Lovili so tudi žival »armadillo«, podobno želvi, ki je imela 3 metre 60 dolgo roženo lupino.

V sibirskih goščavah pa se utegne še vedno skrivati največja vseh živali, to je »mamut«, katerega ostanke še dandanes kopljejo iz zamrznjenih močvirij. Še leta 1920 je neki sibirski lovec povedal, da je globoko v gozdovih našel na dva »slo-na«. Zoologija torej še ni zaključena veda.

DA SI NE OPEČEJO PRSTOV

Iz posebno predelanega umetnega materiala izdelujejo sedaj tako imenovane »thermocup« skodelice in kozarce. Prednost: potrošniku se ne bo več treba bati, da si speče prste, če bo prijel za kozarec z vročo pijačo. Strokovnjaki opisujejo novi material kot »razpenjen polistyril s celičnim ustrojem«. S tem so odpravili s sveta slabo plat večine umetnih stvarin, ki so skoraj vse predobri prevodniki toplote. Nova posoda je uporabna tudi za hladne pijače in sladoled, ki jih obdrži dalj časa pri prvotni temperaturi. Nadaljnja prednost je cena, posoda bo silno poceni.

NEKAJ O TOBAKU

Iz kulturne zgodovine tobaka je znanega že precej in vendar odkrijejo še vedno kaj novega. Tako so zdaj ugotovili, da je najstarejši zgodovinski znani portret človeka — kadilca relief iz dobe Maya v kraju Palenque v Mehiki, na katerem je upodobljen duhovnik, ki kadil pipo.

Slavni švedski botanik Ernest Linné je dal tobačni rastlini latinsko ime Nicotiana, s čimer je počastil v 16. stoletju živečega Jeana Nicota, francoskega poslanika na dvoru v Lizboni, ki je odkril tobak kot zdravilno zelišče.

Tobak je v začetku veljal kot zdravilo proti garjam in raznim drugim kožnim boleznim in kužnim obolenjem, potem so ga gojili kot okrasno rastlino v plemiških vrtovih.

Kot nasladijo ga je uvedel v Evropi Sir Walter Raleigh okoli leta 1686. Kadili so ga sprva v pipi, nato kot cigare. Stoletja dolgo so ga njuhali, momarji pa žvečili. V začetku so se razni vladarji proti njemu borili, vendar je končno zmagal po vsej Evropi, zlasti za tridesetletne vojne.

Popolno zmago je pa dosegel v krimski vojni, kjer so Angleži in Francozi od svojih zaveznikov Turkov in nasprotnih Rusov prevzeli cigareto. Cigareta je izpodrinila vse druge tobačne izdelke in obvladuje danes kot vir veselja in pregrehe, kot zdra-

KULTURNI OBZORNIK

Sepp Schmölzer razstavlja v Galeriji 61

Po vrsti reprezentativnih slikarjev nam je »Galerija 61« tokrat za spremembo predstavila »obrnika« in sicer je to »zlatar« Sepp Schmölzer. Toda vprav ob tej priložnosti se človek zave, kako relativni so izrazi v njihovem vsakdanjem jezikovnem pomenu ter da beseda pogosto ne izraža tistega, kar je z njo označeno.

Razstavljeni dela in sicer okrasni predmeti v zlatu in srebru ter vdelovanje draguljev v razne okraske so Schmölzerju zgolj priložnost, da vtisne materiji svoj lastni izraz. Kljub naravnim omejitvam, ki jih vsiljuje namemba predmetov samih, pa naj so to ogrlice, zapestnice, razni obeski itd. pričajo Schmölzerjeve obdelave žlahtnih kovin, da nad materijo, pa naj je še tako žlahtna, stoji človekov ustvarjalni duh. Čeprav morda njegovi okraski ne bodo vselej odgovarjali ustaljenim predstavam, so pa vendar izraz samobitne ustvarjalne moči in predvsem dobrega okusa.

Razstavo dopolnjuje serija fotografij, ki kaže Schmölzerja kot ostrega opazovalca, ki zna v kamero ujeti bistvo narave in ne zgolj njene na prvi pogled vidne oblike. S posrečenimi kontrapozicijami se tudi v fotografiji kaže Schmölzer ne le kot spreten tehnik, ampak tudi in predvsem kot prefinjeno čuteč človek. a. l.

Uspelo gostovanje ljubljanske igralske skupine v Gradcu

V okviru svetovnega gledališkega dneva je gostovala v viteški dvorani v Gradcu skupina gojenčev in gojenk Gledališke akademije v Ljubljani z izbranim študijskim programom. Pod naslovom »Narava — ljubezen — smrt« je pisatelj Jože Javoršek iz del velikega angleškega dramatika Shakespeara sestavil trodelni miselni venec. V njem so mladi igralci in igralka podajali postave iz Shakespearovih dram samo z močjo lastne interpretacije, dočim so ostali pripomočki, kot kulise, kostumi in pod. bili s pičlimi pripomočki nakazani. Vse program je imel namen prikazati vzgojni sistem ljubljanske gledališke šole, ki »se oslanja na pomembno tradicijo« kot poroča graška »Tagespost«, ki ugotavlja, da se je kljub začetnim težkočam zaradi nepoznavanja jezika mladim gojenčcem gledališče bognje Talije iz Ljubljane posrečilo naravnost »pričarati« na oder Shakespearove junake in junakinje, kot kralja Leara, Desdemono, Cezarja, Hamleta, Romea in Julijo, da so »živi in otipljivi bili pred gledalci, njihova čustva in izrazi so bili razumljivi, njihova bolečina nas je prevzemala«. Tudi k baletnemu naraščanju, ki ga vzgaja koreograf mednarodnega slovesa Pino Mlakar, prav tako pa tudi študentom režije, je ljubljanski Akademiji samo čestitati, kajti »obdarjeni so ne le z neobhodno potrebnim talentom za gledališče, ampak tudi z duhom o sanjami prepredene snovi«, zaključuje graški list svoje poročilo.

Nenavadne kmetije

Za nas pomeni beseda »farma« veliko kmetijo, ki prideluje poljske pridelke in redi živino, kakor govedo, svinje in kure. Toda v Ameriki imajo tudi drugačne, bolj zanimive farme.

Tako je na Floridi v znanem letovišču Miami (Majemi) farma za redke divje ptice in druge živali, ki jih dobivajo z vsega sveta in razpošiljajo pravtako na vse strani sveta. V Indiji kupuje žerjave in štoklje za Ameriko. Ameriške »flaminge« (plamenice) pošilja na Japonsko, v Južni Ameriki kupuje tapirje in jih spravlja v Belgijski Kongo.

So pa tudi farme, ki gojijo lovsko divjad, nekaj za prodajo, nekaj pa za zabavo obiskovalcev, od katerih pobirajo vstopnino.

Prava posebnost pa je farma z džunglo za plačujoče turiste. Začela je obratovati lani v kraju Farmingdale (Farmingdejl) v državi New Jersey. Uredila je na svojih zemljiščih džunglo, v kateri lahko otroci, ki se igravo love, za dobro plačilo zasledujejo divjega merjasca, seveda majhnega. V džungli se tavajočim popotnikom prikazujejo tudi ljudožerci, (ki pa žo le — govedino in še to kuhano ali pečeno).

Že prvo poletje je farma z džunglo nabrala z vstopnino okoli 20 milijonov lir.

Za smeh

MOŽJE NA MESTU

Mesarji v nekem pruskem mestecu so sporočili občinskemu odboru, da ne morejo ljudem postreči z govedino, ker ni na trgu volov. Na pismo je dobilo društvo mesarjev čez nekaj časa tale uradni odgovor:

»Kar se tiče pritožbe, da ni na trgu volov, je občinski svet sklenil, da pojde sam tja.«

Najbolje kupite ure, nakit in drugo pri urarskem mojstru

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschg. 9
Popravila izvršim takoj in solidno, kupujem in zamenjam zlato in srebro (tudi strto zlato).

Brezbožna propaganda

Ves dan je kričal: Boga ni...

Največje zlo komunizma je v njegovi brezbožnosti. Človeku ne prizna »božje podobe« in o nesmrtnosti človekove duše noče ničesar slišati. V era v Boga mu je opij in verovanje v nadnaravne moči so mu praznovenje. V svojem nauku skuša dokazati, da je religija proizvod socialističnega reda.

Ker je ta nauk bistveno povezan z ostalimi nauki komunizma, ni nič čudnega, če spada boj proti Bogu med pive naloge komunizma. Povsod, kjer je komunizem prišel na oblast, se je z vso brutalnostjo vrjel zoper vero ter uvedel brezboštvo kot uraden nauk nove komunistične družbe. Kot nadomestilo za vero propagira z vsemi sredstvi brezbožno filozofijo materializma. Vse kulturne ustanove, od šol do civilnih in vojaških organizacij, morajo biti pokorne deklet v boju proti Bogu.

Primer, ki ga opisuje moskovska vojaška revija »Krasnaja zvezda«, nam to lepo osvetljuje; poročilo je podal neki stotnik ruske vojske.

»Vojaška edinica je dobila nove rekrute. V medsebojnih razgovorih so kmalu ugotovili, da tovariši Sukretvi, Čepel in Strepan verujejo v Boga. Prvi razgovori o brezbožnosti so bili brezuspešni. Bilo mi je celo javljeno, da obiskujejo ti trije vojaški službo božjo v mestu. O tem je bilo sporočeno tudi političnemu častniku Birjusovu. Pozval me je k sebi in težke besede so padale kot grom in strela. Najin razgovor je končal z naročilom, da pošljem te tri vojaške k njemu, češ on bo že naredil iz njih prave marksiste.

Tako se je tudi zgodilo. Ves dan jih je »obdelovalo« vse skupaj in zopet posamezno. Ko so se vojaški vrtili, so izpovedali: »Kaj bolj pametnega nam ni znal povedati kot, da je ves dan kričal: Boga ni, Boga ni!«

Spoznal sem, da tudi brezbožna propaganda v naglici ne more imeti uspehov. Le s potrpežljivostjo in zadostnim časom je mogoče računati na uspeh. Morda eno leto, dve ali pa še več je potrebno, da ljudi prepričaš, da so na krivi poti. Imel sem vedno veliko zaupanje v Komsovol (ustanova za komunistično mladino) in se nisem varal. Naše vztrajno delo je tudi rodilo sadove. Končno smo le tem trem mladeničem prepodili temo religije...

To smo dosegli z vztrajno, potrpežljivo ateistično propagando!

Pogosto trdijo, da komunizem danes ni več tako veri sovražen. Priznati moramo, da brezbožna borba komunizma proti veri ni tako brezobzirna in surova, kot je to bilo pred desetletjem. Komunizem danes noče mučenec. Njegovemu ugledu v svetu bi to preveč škodovalo. Ker pa je brezboštvo bistveni del komunističnega nauka, zato v borbi proti Bogu ne more odnehati ali popustiti. S tem bi se namreč sam sebi izneveril. Kot poročajo, je komunizem brezbožno propagando zadnje čase še celo povečal. Vsa vzgoja mladine je usmerjena v brezboštvo. In velikanske vsote denarja grede za brezbožno propagando!

Režiserski tečaj v Celovcu

Igrska umetnost nikakor ni nekaj povsem enostavnega. Kakor vsaka resna umetnost tudi ona postavlja velike zahteve svojim nosilec. Zato je naravno, da tudi igranje zahteva šolanje, če hoče dosežati svoj namen. Vsi sodelavci pri igriškem udejstvovanju so dolžni, da doprinesejo s svoje strani zadosten del dobre volje, idealizma in pripravljenosti. Zahtevam dramatične se morajo z vso vestnostjo podvreči in se točno držati dramatskih pravil o govornenju, nastopanju in čustvovanju. Nihče se temu ne sme odtegniti, pa naj bo zadnji igralec ali pa glavni režiser igre.

Posebno režiser ali igriški vodja je poklican, da v igriški umetnosti pozna odrska pravila in si v zadostni meri osvoji igriško metodo. Saj od dobrega režiserja zavisi v največji meri igriški uspeh. Ne le njegov umetniški talent, ki zna poiskati izvirne načine podajanja, marveč predvsem točno poznanje igrskega podajanja (izgovarjava, predvajanje) je predpogoj, da koga moremo imenovati igrskega vodjo. Do tega znanja pa more igriški vodja priti le po učenju, lastnem izpopolnjevanju in po režiserskih tečajih.

Tak režiserski tečaj je bil zopet zadnjo nedeljo v Mohorjevem domu v Celovcu. Priredila ga je Krščanska kulturna zveza, vodil ga je pa profesor Marijan Rus, izkušeni gledališki igralec in dolgoletni operni pevec. Kar lepo število udeležencev s podeljela, katerim so se pridružili še višješolci iz celovške gimnazije, je vse dopoldne in popoldne z zanimanjem sledilo zanimi-

vim izvajanjem gospoda profesorja. Dopoldansko predavanje je bilo bolj teoretično. Predvsem nam je gospod profesor nazorno prikazal, kakšna naj bo naša govorica na odru. Govoril nam je o deklamaciji, recitaciji in preprostem izražanju in pokazal, do kakšnih nesmiselnosti in smešnosti more privedi napačno podajanje govorne oblike v različnih situacijah. Vse predavanje je bilo spremljano z recitacijami, ki so ponazarjale razne oblike igrskega podajanja.

Popoldanski del tečaja pa je bil posvečen praktičnemu delu. Ob podlogi »Desetega brata« nam je gospod profesor pokazal, kako je treba igranje igrice uvesti v pravilno razumevanje igre, da bo uspešno podana. Prav igra »Desetega brata« je silno bogata na dejanju in raznolikosti značajev; tako smo na tem vzgledu mogli spoznati, kakšna je idealna rešitev tega dela.

Tečaj je bil kar nekaka igrska šola; saj so tečajniki tudi praktično nastopali in skušali po navodilih gospoda profesorja predelati nekaj prizorov »Desetega brata«, kar se je kar lepo posrečilo. Pa tudi tragično-resni del igre »Podrti križ« smo na podoban način predelali.

Tečaj je izpadel v splošno zadovoljstvo, saj je tečajnikom zares mnogo nudil. Gospodu profesorju so se tečajniki ob koncu prav iskreno zahvalili za njegovo požrtvovalno delo, ko je žrtvoval dragoceni čas in našim prosvetnim delavcem nudil nekaj dragocenih navodil iz svoje bogate zakladnice.

O mladosti veljavnih mož

Eden tistih, ki so v mladih letih odpovali, je bil Albert Einstein, veliki matematik, ki je v znatni meri vplival na sodobno fizikalno sliko sveta. V šoli je bil prava ničla. Ni pa bil slab samo v tujih jezikih, ampak tudi v fiziki in matematiki!

Winston Churchill, medvojni britanski ministrski predsednik, je bil tako len, da je štirikrat padel pri sprejemnem izpitu za gimnazijo. Tudi Dwight Eisenhower se v šoli ni pretegnil in ga niso v ničemer imeli za nadarjenega. Na vojaški akademiji je bil povprečen dijak.

Konrad Adenauer, zapadnonemški kancler, je bil že na gimnaziji izredno priden. Vesten je bil tudi kasneje, ko je študiral pravo. Če se je moral učiti, je opustil tudi najljubše delo, gojenje rož.

Charles de Gaulle, francoski državni predsednik, je hotel najprej postati misi-

jonar, pa ga je nato oče, ki je bil učitelj, prepričal, da je vstopil v častniško šolo v Saint-Cyru. Slovel je kot največji stremuh, kar jih je kdaj sedelo v klopeh vojaške akademije. Imel je pridevka »petelin« in »beluš«, ker je bil visok skoraj dva metra.

Theodor Heuss, bivši zapadnonemški državni predsednik, je bil sicer dober dijak, pa tudi paglavček, ki je bil vedno navzoč, če so komu katero zagodli. Zaradi žalitve policistov je moral dvakrat v luknjo. Imel je sijajen spomin, vse je v hipu doumel in bil pri tovariših zelo priljubljen, ker je bil vsakomur pripravljen pomagati.

Nikita Hruščev, sovjetski ministrski predsednik, baje v mladosti sploh ni hodil v šolo. Bil je kovač, pisati in brati ga je naučila šele njegova prva žena, ljudskošolska učiteljica, ki mu je nato dala spričevalo, da je bil prav tako dober učenec kot plesalec.

mi sploh ni pustil priti do besede. Pozneje sem to dekle srečala na cesti in ko me je spet vabila v vrste mladih krščanskih delavk, sem ji pač rekla, da zaradi očeta ne morem pristopiti. Če bi šla h »kajoteri-cam«, kakor pravimo dekletom, ki delajo v flamski katoliški delavski mladini, bi očeta zelo užalila. Bil je socialist s srcem in dušo in kot otrok sem preživela mnogo časa pri očetovem bratu, ki je tedaj vodil v sosednjem kraju socialistični delavski dom.

Voditeljica me je nato vprašala, če bi prišla, ako ne bi bilo težave s strani očeta. Rekla sem, da bi bila pripravljena priti, ko bi le imela kakšno prijateljico, ki bi bila članica. Kar je voditeljica na to odgovorila, ne bom nikoli pozabila. Rekla je: »Veš, članica Krščanske delavske mladine ne smeš postati zato, ker je tudi tvoja prijateljica članica, pač pa zato, ker hočeš postati dobro dekle, ker moraš iz svojega življenja nekaj pomembnega narediti!«

Tako se je potem zgodilo, da sem le prišla enkrat na sestanek mladih delavk. Tedaj sem opazila, da so vse članice čedno oblečene in sem imela le jaz predpasnik na sebi. Oblekla sem ga zato, ker sem imela pač zakrpano obleko. Vse so imele čevlje, le jaz sem bila v nekakih gumijastih copatih. Na sestanku sem se držala v ozadju in sklenila, da nikdar več ne pridem. Pozneje me je voditeljica spet vabila, naj pridem v njihovo družbo. Povedala sem ji, za-

Kda sme učiti?

Vsi papeži, ki so v zadnjih 70 letih izdali socialne okrožnice ali tudi drugače o socialnem vprašanju govorili, z velikim poudarkom naglašajo, da ima Cerkev pravico in dolžnost govoriti in presojsati tudi socialna in gospodarska vprašanja. Od kod Cerkev, ki je nadnaravna družba, postavljena od Kristusa, da vodi ljudi k zveličanju, ta pravica, da govori o tako pozemskih vprašanjih, kakor sta družbeno in gospodarsko vprašanje? Na to nam papeži sami z veliko jasnostjo odgovarjajo:

Cerkev ima od svojega Ustanovitelja izrazito nalogo, da družbo poučuje. Pod učiteljstvo Cerkev spada večni in naravni zakon, pa tudi naravni zakon, ki človeku pove, kaj sme in česa ne sme, kaj naj dela in česa naj ne dela, da bo ravnal po vesti in da bo mogel kdaj za svoje delo odgovor dati pred večnim Bogom.

Človek je dolžan, da v vsem svojem ravnanju išče zadnji namen. Ko na primer gospodarji, bo seveda tako ravnal, da bo s svojo gospodarsko delavnostjo dosegel najprej čisto blaginjo, udobno življenje. Vse stvari so človeku dane v uporabo, da zadovoljuje njegove potrebe, da more svojemu dostojanstvu primerno živeti na zemlji. Toda ko človek skrbi za svojo tostransko blaginjo, mora v vsem tako ravnati, da ne bo v nasprotju z moralnim zakonom, ki ga uči, koliko je tako naše dejanje vredno za nadnaravno življenje. Čisto blaginjo mora torej človek tako zasledovati, da ne bo izgubil večne sreče.

Ako pravimo, da ima gospodarstvo svoje lastne zakone, to ne pomenja, da je neodvisno od npravnega, moralnega reda. Med gospodarskimi in moralnimi zakoni ne sme biti nasprotja!

Gospodarske in socialne reči imajo torej dvojni namen: neposredno služijo častni človeški sreči, a posredno morajo služiti človekovi večni sreči, za katero je človek končno ustvarjen.

V čisto praktična, tehnična vprašanja gospodarskega življenja se Cerkev ne vmešava (hrana, obleka, stroji, stanovanja itd.). Toda ko človek gospodarji, se mora tako ravnati, da ta njegova skrb za čisto blaginjo nikdar in v ničemer ni v nasprotju z njegovim večnim ciljem. Tako imajo gospodarska vprašanja tudi versko plat. Zato ne more biti nobenega dvoma, da Cerkev pristoji sodba o npravnih in verskih vprašanjih, ki se dotikajo raznih gospodarskih problemov.

Že papež Leon XIII. je v svoji veliki socialni okrožnici zapisal: »Zavestno in s polno pravico obravnavamo to socialno vprašanje, zakaj gre za vprašanje, ki mu brez religije in Cerkev ni nobene količaje verjetne rešitve. Ker smo pa mi čuvarji religije, bi zanemarili svojo dolžnost, če bi molčali. Nekateri mislijo, da je socialno vprašanje samo gospodarsko vprašanje; resnica pa je, da je predvsem npravno in religiozno vprašanje, ki se mora torej reševati predvsem po npravnih in zakonih in naukih religije.«

V »Quadragesimo anno« pa pravi Pij XI.: »Cerkev se nikakor ne more odreči od Boga ji izročeni službi, da avtoritativno sodi, ne o tehničnih rečeh, pač pa o tistih vprašanjih, ki se nanašajo na npravnost.«

kaj ne mislim več priti. Zdelo se mi je, da ne morem biti v taki družbi. In poteklo je leto dni, ne da bi imela kakšen ponoven stik s Krščansko delavsko mladino.

HOTELA SEM NEKAJ NAREDITI

Dobro leto potem mi je umrl oče. Spet me je obiskala voditeljica krožka mladih delavk. Obiskal nas je tudi duhovnik, ki je pomagal dekletom v krožku. Pozneje sta oba še večkrat prišla v hišo. Tako je spet nanesel pogovor na sestanke in vabila sta me, naj le pridem v družbo članic. Ko sem odklonila vabilo, je dejala voditeljica: »Škoda zate, da ne prideš. Kaj vse lahko ti postaneš! Toliko se skriva v tebi. Ti moraš priti!« Pregovorila me je in sem spet prišla enkrat na sestanek.

Udeležba je bila slaba. Samo tri smo prišle. Voditeljica je predlagala, naj prestavi-mo sestanek, čeprav bi bilo mogoče tudi tako nadaljevati s krožkom, ako smo le tri. Domenile smo se, da bomo šle pred prihodnjim sestankom iskat vsaka svojo znanko in jo povabile na sestanek. Tudi za program smo se domenile. Naloženo mi je bilo, naj se navadim kakšno lepo pesem in jo bom na sestanku povedala. Prevzela sem tudi nalogo, da bom eno uro pred sestankom zakurila peč. Reči moram, da mi je to kar ugajalo. Hotela sem nekaj narediti, nekaj pokazati.

(Dalje prihodnjič)

Košček mojega življenja

(Zgodba delavskega dekleta)

Pred nekaj meseci sem z velikim zanimanjem poslušal mlado flanko, ki je pripovedovala na mednarodnem tečaju zgodbo svojega lastnega življenja. To je navdušena mlada aktivistka, ki je našla svojo mladostno srečo v delu za druge, za dekleta, ki delajo po tovarnah, po uradih in drugod. Po predavanju smo jo prosili, naj razmnoži svoje predavanje ali boljše povedano popisovanje. Treba je bilo nekaj časa, da je to naredila. A vseeno sem z velikim zanimanjem odprl to pismo s predavanjem in ga s tem dajem v branje našim dečvam, ki morejo postati prav tako požrtvovalne kot ona. Košček njenega življenja jim bo v zgled. Želim, da bi to popisovanje navdušilo veliko naših deklet za plemenito delo v korist deklet, ki jih poznajo, med domačimi in v domači vasi. - Z.

PRI NAS DOMA...

Pri nas doma je šlo, ko mi je bilo 14 let, vse po zlu, bi lahko rekla. Ker je bil oče dolgo let bolan, se je naselila v našo domačo hišo velika revščina. Svoje čase je imel moj oče velike načrte. Čutil je, da mora delati za izboljšanje delavskega položaja. Seznanil se je s socialističnim gibanjem, ki se mu je zdelo dobro. Prebiral je rdeče časopise in postal socialistični borec.

Sanjal je, da bo lahko veliko naredil v korist delavstvu, toda bolezen mu je prekrivala vse namene. Vsi njegovi načrti so padli v vodo in postal je zagrenjen človek. V tej revščini in zagrenjenosti sem rastle v dekle in zdelo se mi je, da je oče zelo težkega značaja. Mati je komaj vzdrževala mir v družini in velikokrat je bil v naši družini pravi pekel.

Že ko sem bila 13 let stara, v zadnjem razredu ljudske šole, mi je rojilo po glavi le to, kako bi zapustila domačo hišo in šla v svet. Čim bo mogoče, bom šla v mesto služiti za služkinjo; tako sem sklenila. Vse, kar bom zaslužila, bom dala materi, da bo manj trpela. Obenem pa bom našla v službi mir, ki ga doma ni bilo.

Šolsko leto se je bližalo h koncu. Tedaj mi je začela učiteljica prigovarjati, naj bi šla še kam drugam v šolo. O tem je govorila tudi z nekim duhovnikom v naši župniji, ki je to misel zanesel v našo družino. Nagovarjal je, da bi bilo koristno zame in za vse, če bi mogla narediti še 3 leta kake trgovske šole. Obljubil je, da bo pomagal, kar bo potrebno in preko bližnjih šolskih sester upal dobiti sredstva, potrebna za moje šolanje.

Nekako ob istem času je prišla v našo hišo tamkajnja voditeljica Krščanske delavske mladine. Dejala mi je, da bi bilo zame dobro, če bi pristopila h Krščanski delavski mladini. Oče je bil seveda proti in

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

William Saroyan:

Staromodna zgodba o ljubezni, liriki in ...

(Nadaljevanje in konec)

»Osebnost menim,« je dejal mr. Derringer, »da miss Daffney ne samo, da ni grda, temveč je nasprotno — zelo privlačna.«

»Zaradi mene,« sem dejal. »Želim le, da ne zaidem v težave zaradi nečesa, česar nisem storil.«

»Prisodil bi ti, da si napisal pesem,« je dejal mr. Derringer.

»Takšne ne,« sem dejal. »Lahko bi napisal dobro pesem.«

»Kaj meniš pod dobro?« je dejal mr. Derringer. »Lepo? Ali obrekovhalno!«

»Menim lepo,« sem dejal. »Le da bi v njej ne govoril o miss Daffney.«

»Dosljej sem dvomil, da si ti pisec pesmi,« je dejal mr. Derringer. »Zdaj ne dvomim več. Prepričan sem, da si jo napisal. Moram te torej kaznovati.«

Planil sem pokonci in začel z njim razpravljati.

»Tepete me zaradi nečesa, česar nisem storil,« sem dejal. »Zato odločno nasprotujem.«

Pošteno me je namlatil in to je slišala vsa šola. Šepajoč sem se vrnil v razred. Pesem so medtem zbrisali s table. Vse je bilo spet dobro. Obtoženec je prejel zaslužen kazni, pesem je bila zbrisana in v razredu je bil spet red. Bratranec Arak je mirno sedel in občudoval rjave kodrčke Alice Bovard.

Takoj v odmoru sem ga vrgel na tla in pobleknul nanj.

2.

»Za to sem bil tepen,« sem dejal. »Prenehaj torej s pisanjem takih pesmi.«

Naslednje jutro je bila spet ljubezenska pesem na tabli, napisana v bratrančevem slogu in pisavi, in spet je hotela miss Daffney najti krivca in ga poslati po kazni.

Takoj ko sem stopil v razred in opazil pesem in pisavo, sem ugovarjal. Bratranec je pretiraval. Začel sem po armensko preklinjati. Ostal je gluhi in nem in zato je miss Daffney menila, da veljajo moje besede njej. »Stopi sem,« je dejala. »Če nekaj poveš, govori tako, da te bo vsakdo razumel.«

»Nič drugega nimam reči kot to, da nisem napisal te pesmi,« sem dejal. »In tudi včerajšnje nisem napisal. Če bom zaradi pesmi spet zašel v težave, se bom pritožil.«

»Sedi!« je dejala miss Daffney.

Ko je prebrala imena, je napisala miss Daffney stran dolgo pismo s pesmijo vred in mi velela, naj ga odnesem v pisarno.

»Zakaj jaz?« sem dejal. »Pesmi nisem napisal jaz.«

»Stori, kar ti velim,« je dejala miss Daffney.

Stopil sem k mizi in segel po pismu. Miss

Daffney me je udarila po roki, da sem tri korake odskočil in zavpil: »Ne bom raznašal ljubezenskih pisem za vas.«

To je bilo seveda preveč. Vse ima svoje meje. Miss Daffney je planila proti meni. Bil sem tako jezen na bratranca Araka, da sem se obrnil in se spraval nadenj. Zagotavljal je, da je nedolžen, in se ni upiral. Bil pa je zelo gibčen in, namesto da bi jih skupil, je odnesel le nekaj prask. Jaz pa sem padel po tleh in medtem me je zgrabila miss Daffney. Kar je sledilo, je bil samo njen boj. Ko sem prišel s pismom v ravnateljstvo pisarno, sem imel spraskan in razbit obraz in roke, ljubezensko pismo za mr. Derringerja pa je bilo zmečkano in deloma strgano.

»Kje si bil?« je dejal mr. Derringer. »Stopi sem, pokaži mi pismo. S kom si se pretepal?«

Vzel je pismo, ga odprl, zgladil na mizi in ga prav počasi bral. Bil je očaran, lahko rečem, zaljubljen. Z nasmejanim obrazom se je obrnil k meni, da bi me spet grajal, ker sem rekel, da je miss Daffney grda.

»Jaz nisem napisal pesmi,« sem dejal. »Tudi včerajšnje nisem napisal; nič drugega nočem, kot da se malce izobrazim, da živim in da me pustijo živeti.«

»Tako, tako,« je dejal mr. Derringer.

Bil je zelo zadovoljen.

»Vaša stvar, če ste zaljubljeni vanjo,« sem dejal. »S tem nočem imeti nobenega opravka.«

»Pravim samo, da bi se lahko nekoliko lepše izražal o miss Daffney,« je dejal mr. Derringer. »Če ne ugaja tebi, pa se zdi morda nekemu drugemu čisto drugačna.«

Bilo mi je zoprno. Vse je bilo zaman.

»Dobro,« sem dejal. »Jutri bom vljuden.«

»Tako, to je prav,« je dejal mr. Derringer.

»Seveda te moram kaznovati.«

Segel je v spodnji predal mize, kjer je hranil jermen.

»Nikar,« sem dejal. »Če me boste kaznovali, ne bom vljuden z njo.«

»No, in današnja pesem?« je dejal mr. Derringer. »Zanjo te moram kaznovati. Kar bo jutri, je stvar zase.«

»Ne,« sem dejal. »Nič ne bo s tem.«

»Prav,« je dejal mr. Derringer, »toda bodi ljubezniv z njo.«

»Bom,« sem dejal. »Lahko grem?«

»Trenutek počakaj,« je dejal. »Če ne bodo slišali tvojega vpitja, bodo vsi vedeli, da nekaj ni v redu. Stopi raje sem in desetkrat zakriči, pa lahko greš.«

»Kričim naj?« sem dejal. »Ne morem kričati, če me nič ne boli.«

»Seveda lahko,« je dejal mr. Derringer.

»Vpij, kot bi te bolelo. To vendar znaš.«

»Ne verjamem, da znam,« sem dejal.

»Desetkrat bom udaril z jermenom po tem stolu,« je dejal mr. Derringer. »Ti boš pa

zraven kričal.«

»Menite, da bo šlo?« sem dejal.

»Seveda bo šlo,« je dejal. »Stopi sem.«

Mr. Derringer je tolkel z jermenom po stolu, jaz pa sem skušal tako kričati, kot sem kričal včeraj, a mi ni prav uspelo. Nekam sumljivo je zvenelo. Bila sva sredi dela, ko je stopila v sobo miss Daffney, a je zaradi ropota nisva slišala. Po desetem udarcu sem se obrnil k mr. Derringerju in dejal:

»Deset jih je.«

Zagledal sem miss Daffney. Stala je tam prepadena in z odprtimi usti.

»Se nekoliko, moj sin,« je dejal mr. Derringer, »dobro morava opraviti.«

Preden sem mu lahko povedal, da je miss Daffney v sobi, je znova začel tolči po stolu in jaz sem zraven kričal.

Bilo je odvratno.

Miss Daffney je zakašljala. Mr. Derringer se je obrnil in zagledal svojo drago.

Miss Daffney ni rekla nič. Ni mogla reči. Mr. Derringer se je smehljal. Bil je hudo v zadregi in začel je vrteti jermen.

»Fanta kaznujem,« je dejal.

»Da, razumem,« je dejala miss Daffney.

Nič ni razumela, še malo ne.

»Ne morem trpeti, da bi bili otroci na tej šoli nesramni,« je dejal mr. Derringer.

Blazno je bil zaljubljen vanjo, vrtel je jermen naokrog in hotel ustaviti vtis važnosti. Miss Daffney pa ni imela razumevanja za to, da je kaznoval fanta s tem, da je tolkel po stolu, fant pa je poleg vpil, in sta se tako norčevala oba iz pravice in prave ljubezni. Zelo grdo ga je pogledala.

»Oh, menite, ker sem tolkel po stolu?« je dejal mr. Derringer. »Pravkar sva vadila, kajne, moj sin?«

JANKO KERSNIK:

Kako je stari Molek tatú iskal

I

Ni ga kmalu prijaznejšega kraja mimo male Moravške doline. Lepe vasice in sela slone ob zelenih holmih skrite večinoma za košatim sadnim drevjem; dobro obdelane njive se vrste s temnimi bukovimi ali sivimi borovimi gozdi in logi, po dolžini pa, kjer se vije miren potok navzdol proti zahodu, ga obrobajo zeleni travniki. Tu in tam se kažejo zidane stene domačih boljših gospodarjev in iznad višjih hribov, ki varujejo ta dól, gledajo prijazno bele cerkvice.

V tej dolini v selu Straža je imel stari Molek lepo posestvo, kjer je gospodaril pametno in varčno, kakor se je bil naučil od svojega očeta in kakor ga je modrila še vedno vsakdanja izkušnja. Žena, sin Luka in hči Anka — vsi so bili dobri in poštene ljudje in nihče ni vedel o Molkovih kaj slabega. Eno seveda so staremu gospodarju — imel je že šestdeset let — podtikali, namreč da je silo svojeglaven

»Ne, nisva vadila,« sem dejal.

Miss Daffney se je ježno obrnila in odšla in mr. Derringer je sedel.

»Zdaj vidiš, kaj si skuhal,« je dejal.

»Če se hočete iti ljubezen z njo, storite to,« sem dejal. »Toda mene ne mešajte v zgodbo.«

»No,« je dejal mr. Derringer, »mislim, da sva s tem opravila.«

Zelo žalosten je bil videti.

»Vrni se v razred,« je dejal.

»Vedite, da nisem napisal pesmi,« sem dejal.

»To nima nič skupnega s tem,« je dejal mr. Derringer.

»Menil sem, da hočete vedeti,« sem dejal.

»Zdaj je prepozno,« je dejal. »Nikoli več me ne bo občudovala.«

»Zakaj ji sami ne napišete pesmi?« sem dejal.

»Ne znam pisati pesmi,« je dejal mr. Derringer.

»Izmislite si vendar nekaj,« sem dejal.

Ko sem se vrnil v razred, je bila miss Daffney zelo vljudna z menoj. Tudi jaz z njo. Vedela je, da vem, in vedela je, da bom, če ne bo prijazna z menoj, ali pokvaril ljubezensko zgodbo, ali pa jo pripravil do tega, da se z njim poroči. Zato je bila zelo prijazna z menoj. Dva tedna kasneje so prišle počitnice in ko se je znova pričel pouk, se miss Daffney ni več pojavila. Ali ji mr. Derringer ni napisal pesmi ali pa jo je napisal in ni bila dobra. Ali ji ni priznal ljubezni — ali pa ji je priznal in je to ni ganilo. Ali pa ji je ponudil ženitev in ga je odklonila, ker sem jaz vse vedel, in je prosila za premestitev na drugo šolo, da bi prebredla srčne bolečine.

Tako nekako.

N. V. GOGOLJ:

8

Sejem v Soročincu

»Zdi se, da sta dva človeka, eden je zgoraj, drugi leži pod njim. Kdo od njiju je hudič, ne razpoznam.«

»Kdo je zgoraj?«

»Baba!«

»No, ta je hudič.«

Obči krahot je razbujal vso ulico.

»Tu se vidi, da baba komandira!« se je pošalil nekdo iz množice.

»Glejte, bratci!« je dejal drugi, ki je dvignil črepinjo, katere je ostala od lonca, ki si ga je bil nadel Čerevik, ko je zbežal iz kumove bajte. »Kakšno čepico nosi ta naš dobri kozak!«

Narajajoči šum in hohot je zbudil naša mrtveca zopet k življenju. Bila sta Solopij in njegova soproga, ki sta, še vedno vsa iz sebe od komaj prestanega strahu, dolgo osupla zijala v rjava lica ciganov. Razsvetljeni od plamena, ki je trepetaje slabotno migljala in plapolala, so bili podobni krdaletu škrafov, obkroženih v gosti nočni temi s težkimi podzemskimi hlapi.

X.

Nad prebujajočim se Soročincem je zavela hladna jutranja sapa. Iz vseh dimnikov so se valili oblaki dima vzhajajočemu soncu naproti. Sejem je zašumel. Ovce so zameketale, konji so rezgetali, po vsem taboru so zagagale goski skupaj z branjevkami, grozne govorice o rdečem jopiču, ki

so v skrivnostnih urah večernega somraka tako plašile ljudstvo, pa so se, brž ko se pojavila jutranja zora, razblinile v nič.

Zevajoč in pretezajoč se, je Čerevik med voli in vrečami pšenice dremal v kumovem skednju, pokritem s slamo, in zdelo se je, da se nikakor ne želi ločiti od svojih sanj. Kar zasliši glas, ki mu je bil prav tako dobro znan, kakor so mu bila znana pribežališča njegove lenobe: blagoslovljena peč domače izbe ali krčma njegove bližnje sorodnice, ki je bila komaj deset korakov oddaljena od njegovega praga. »Vstani, vstani!« mu je kričala v uho nežna soproga in ga z vso silo vlekla za roko.

Namesto da bi jo poslušal, je Čerevik napihnil lici in začel tolči z rokami, kakor da udarja na boben.

»Norec!« je zavpila žena, ki se je umaknila, ker bi jo bil stari skoraj zadel.

Čerevik se je dvignil, si pomencal oči in se ozrl na ženo.

»Vrag me vzemi, če se mi, golobica ti moja, tvoj obraz ni zdel kakor boben, na katerem bi moral kakor vojaki zabobnati mirozov, prisiljen od tistih svinjskih spak, o katerih nam je pripovedoval včeraj zvečer kum...«

»Nehaj kvasiti, prismođa stara! Pojdi, ženi kobilu na sejem — to bo bolj pametno. Ljudje se nam morajo res posmehovati — prišli smo na sejem in še nismo prodali niti peščice konoplje.«

»Kako naj grem, ženka?« jo je zavrnil Solopij. »Saj se nam bodo odslej res le smejali.«

»Kar pojdi, smejejo se ti ljudje tako ali tako!«

»Saj vidiš, da se še nisem umil,« se je branil Čerevik in globoko zazelhal ter si čelhal hrbet, da bi mu ne bilo treba prežgodaj skočiti na noge.

»Vidiš ga, česa se je spomnil! Čist bi rad bil! Tega še ni bilo. Tu imaš brisačo in si oteri svoj spakasti obraz!«

Prijela je za brisačo in jo z grozo vrgla daleč od sebe — bil je kos rokava rdečega jopiča!

Soproga, ki se je že zavedela, je bodrila moža, ki od strahu ni mogel geniti nog in so mu šklepetali zobje. »Ne bodi tak strahopetec in se odpravi na sejem!«

»To bo dobra kupčija!« je godrnjal Čerevik, ko je odvezaval kobilu. »Nisem se zastoj pomašljaj, ko sem se odpravljaj na ta vražji sejem; tako mi je bilo pri srcu, kakor da bi si optal crknjeno kravo —

tudi vola sta hotela dvakrat zaobrniti domov. Seveda — zdaj se spomnim — odpegljali smo se v ponedeljek! Nesrečen dan!... Pa tudi ta prekleti hudič se ne da ugnati, saj bi lahko nosil jopič tudi brez rokava. Pa ne, mora strašiti krščanske ljudi. Če bi na primer jaz bil hudič — Bog me varuj tega! — ali bi se jaz ponoči klatil okoli, da najdem tako cumjo?«

Modrovanje starega kozaka je prekinil rezek glas. Pred Čerevikom je stal dolg cigan.

»Kaj prodajaš, dobri človek?«

Čerevik ni odgovoril ničesar, meril cigana od nog do glave in naposled mrmro dejal, ne da bi se ustavil in pustil iz rok

uzde: »Ali ne vidiš sam, kaj ženem naprodaj?«

»Jermena?« je vprašal cigan, kažoč na uzdo, ki jo je držal stari.

»Jermena, če je kobila jermen.«

»Kobila? Presneto! Ti si svojo kobilo najbrž krmil s samo slamo!«

»S slamo?«

Čerevik je hotel nategniti uzdo, da pokaže svojo kobilo in nesramnega cigana postavi na laž, toda roka ni potegnila za seboj ničesar, ampak njega samega sunila v podbradek. Čerevik pogleda — v roki drži prerezano uzdo, na njej pa — strah in groza! lasje so mu stali pokonci! — privezan kos rokava rdečega jopiča!... Pljunil je, se prekrizal in, mahajoč z rokami, zbežal hitreje kakor mlad fant.

XI.

»Primate tatu!« je zakričalo nekaj fantov konec vasi, kamor je bežal Čerevik. »Primate ga!« Čerevika je zgrabilo par krepkih rok.

»Zvežite ga! To je tisti, ki je staremu kozaku ukradel kobilu.«

»Bog z vami! Zakaj me vežete?«

»Še sprašuje! Poštenemu kozaku, ki se je pripeljal na sejem, Čereviku, si ukradel kobilu.«

»Meša se vam, fantje! Kdaj ste še videli ali slišali, da bi človek okradel samega sebe?«

»Ne boš nas pretentil! Poznamo take tiče. Zakaj pa si tako bežal, kakor da ti je za petami sam hudič?« (Dalje)

Kristus, Veliki duhovnik, je poklical k sebi svojega zvestega služabnika, prečastitega gospoda

Kristijana Košir

škof. konz. svetnika, dekana in župnika na Žihpoljah,

v ponedeljek, na praznik Marijinega oznanjenja, dne 26. marca 1962 ob 23. uri, v 69. letu starosti in v 46. letu mašništva, previdenega z zakramenti za umirajoče, v večno domovino.

Pogreb blagega pokojnika bo v četrtek, dne 29. marca 1962 ob 10. uri dopoldne na Žihpoljah.

Dušo pokojnega priporočamo duhovnikom sobratom v spomin pri sv. daritvi in vernikom v molitev.

Žihpolje, dne 26. marca 1962.

Sorodniki in farani.

Dekanijska duhovščina.

Kuko je stari Molek tatú iskal

(Nadaljevanje s 7. strani)

denar je bil obljubljen že večinoma drugim na posojilo, ker Molek je rad pomagal in ni nobenega odiral; a vesel je bil ta dan vendar, da se je kupčija tako dobro izvršila, in v svojem veselju je dal potem v krčmi celo za liter vina, kar je sicer redkokrat storil.

»Dobro si opravil, Molek! Srečo imaš!« so dejali sosedje pri krčmarjevi mizi.

»Pa takih volov tudi ni bilo na semnju,« je zavnil Molek ponosno, »in jih ni na Moravškem, — pa jih ni!«

Vsi so potrdili, le eden ne; na drugem koncu mize je sedel mešetar Miška, ki ga Molek nikdar ni hotel pri kupčiji ali prodaji in ki zato ni bil prav prijazen staremu gospodarju; ta Miška torej je takoj oporekal porogljivo: »Seveda ne! Videc jih ima! Ničesar več naj ne zaslužim, ako vaših ne odvajajo Vidčevi in še vašo telico povrh, tisto brezastole!«

To je bilo razžaljenje, da ne kmalu takega, zakaj Molek je bil na svojo živino ponosen kakor na svoj grunt. Zaropotal je, da so kozarci zazveneli po mizi.

»Kaj — ti, ti boš govoril? Kljuka boso noga! Spravi se od mize!«

Mešetar je videl, da ni nihče drugih na njegovi strani, in ker ni pil svojega vina, se je umaknil naglo. A malo je še moral podražiti starega.

»Veste kaj, oče?« je dejal, obrnivši se med vrati. »Se meni posodite malo tistega denarja, ki ste ga danes vzeli; — vzeli kakor za maslo!«

»Ven pojdi, prosim!« je vpil Molek.

»I no, če nočete, pa pustite! Pa Bog daj srečo!«

Stari je še nekaj kričal za odhajajočim in v svoji jezi je dal še za en liter vina. A udobrovoljil se ni več, dasiravno sta mu bila vino in togota zlezla malo v lase. Odpravil se je kmalu proti domu. Odhajajoč se je iz veže nehote ozrl v sobo na drugem koncu hiše in tam zagledal zopet mešetarja Miška, ki je sedaj pil pri drugih. In glej, da bi ga strela — tudi njegov sin Luka je sedel tamkaj poleg mešetarja.

»Domov pojdi, Luka!« je zaklical v sobo. Sin, odrasel, že šestindvajsetleten fant, se je sicer obrnil ter dejal: »Pojdem!« a šel vendar ni takoj.

Stari tudi ni čakal, nego v svoji nejevolji sam krenil po kamniti stezi proti Straži. Pa čim bliže je prihajal svojemu domu, tem bolj se mu je jasnilo lice. Pozabil je na nadležnega mešetarja in njegovo zabavljanje, pozabil celo, da sina Luka ni bilo za njim; le dobra kupčija mu je bila v mislih in naposled je zadovoljno in radostno potipal dvakrat, trikrat žep v debelem kožuhi, je li še listnica s štirimi stotaki v njem. Čisto lepe nove bankovce je dobil, tako da je bil izprva še gledal, so li pravi ali ne, a bili so dobri.

Hladen dan je bil, iznad Limbarske gore je že od snoči pihala ostra burja, ki ni kar nič pristajala velikemu tednu. A sedaj se je vreme izpreobrnilo. Molek sicer ni prav vedel, ga li vino greje, ali pa se je jug oglasil; tako nekako gorko mu je postajalo, in ko je dospel do domače hiše, si je obrisal s čela pot.

»Pomladansko se dela, pomladansko!« je dejal ženi Rezi, ki je v vratih čakala ter gledala, od katere strani se vrne stari.

»Popoldne se je prevrglo,« je pritrdila vesela. Sosea ji je bila že povedala, kako dobro je Molek prodal vola. Anka je prinesla večerje in vtem se je vrnil tudi Luka. O kupčiji ni nihče znil besede, čakali so, da prvi izpregovori oče. In ta tudi res ni mogel molčati; komaj je bil odločil žlico in končal svojo molitev — hlapec in dekla sta bila odšla — je segel v kožuh, v katerem je tičal še vedno navzlic gorki sobi, ter privlekel listnico na dan. Anka je pospravljala po mizi, Luka pa je užgal pipo, sedeč na klopi pri peči. »Glej, stara, to so naši volil!« je znil Molek bahato in razgrnil štiri stotake po mizi.

»Spravi, spravi, kaj boš kazal in se bahal,« je dejala mati dobrovoljno.

»Saj bom! Misliš, da jih bom skozi okno vrget? Pa naši voli so le — volil, da jih ni, pa jih ni!«

Vtem je bil Molek slekel kožuh, ga nesel v kamro v skrinjo, potem pa pobral stotake, jih vtaknil lepo v listnico in jo poninil zopet v kožuh. Vrnivši se s ključem od skrinje, je še dejal malomarno: »E kaj, dolgo ne bodo pri hiši! Goropečniku bom dal pol in Rovtarju pol, pa bo po njih. Vsak dan prosita.«

»I, pa izgubljeno ni!« je menil Luka.

»Izgubljeno ni! Pa čakati bo treba, čakati!« je mrmral stari.

»Pa obresti! Saj jih plačujeta!«

Očetu se ni več zdelo vredno odgovarjati.

Stopil je pred vrata in pogledal na desno in levo po nebu. »Kar orali bomo jutri!« je dejal, vrnivši se; »gorko postaja in za jarevino bo prava!« (Dalje prih.)

Športni kotichek

MAKS PRISTOVNIK ZMAGAL NA KOŠUTI

V obliki veleslaloma je zadnjo nedeljo priredila KESTAG-Borovlje tekmo, pri kateri je šlo za skupinsko oceno (Mannschaftswertung); skupino so tvorili štirje fantje in eno dekle. Najnevarnejši konkurenti Selanov so bili tokrat Štajerci iz Eisenca in tudi Borovljanci. Ker Selani še nimamo deklet, da bi mogla voziti pri takih tekmah in težavnih progah, smo se obrnili na celovški DSG in UNION, da nam posodijo kako dobro dečko. Tako je vozila v prvi naši skupini Irene Fantour, ena najboljših smučark na Koroškem sploh. Kljub padcu si je za neko štajerko priborila častno drugo mesto. V skupinski oceni so zmagali Štajerci, kar se je odločilo že pri dekletih. Drugo mesto pa so dosegli Selani z tekmovalci: Irene Fantour, Pristovnik Maks, Oraže Maks in Anton ter Hribernik Anton. Žal pa smo pogrešali tokrat glavni »steber« selskih smučarjev Hermana Uzniga, ki se je pri treningu za to tekmo zlomil roko.

S startno številko 1 je Pristovnik Maks pokazal, da je bolj rutiniran kot marsikateri tekmeč iz splošne skupine, kar se vidi tudi v splošnem zaporedju; razlika 2,4 sekund ga loči od naslednjega tekmeča iz Borovelj, ki se je moral zadovoljiti z 2. mestom.

Številni gledalci so z največjo pozornostjo zasledovali in se čudili Pristovnikovi »divji« vožnji; naravnost kričali so od veselja, ko se je tako spret-

V kakšnem jeziku sta govorila Adam in Eva v raju?

Angleško, pravi Noah Jonathan Jacobs, sedanji knjižničar jezikovnega oddelka na jeruzalemskem vseučilišču, ki v svoji novi knjižici »Dan imenovanja v raju« šaljivo razpravlja o 37 raznih jezikih sveta.

Zakaj angleško? Zato, ker je Adam rekel Evi »Madam, I'm Adam«, kar je angleško in se na obe strani enako bere. Ta-ki besedni igri se pravi »palindrom«.

V tem pa se Eva ni dala ugnati, kajti odgovorila je Adamu z besedo »Eve«, to je angleško »Eva«, in je v angleščini, kjer se piše »Eve« še krajši palindrom kot je bil Adamov.

Vsi pa niso mnenja, da sta Adam in Eva govorila angleško, kajti pisatelj Jacobs pripoveduje, da so doslej tudi nekateri nemški, madžarski, švedski, keltski, danski in baskovski učenjaki trdili, da je v raju veljal njihov jezik. Neki Anglež pa je v 17. stoletju dokazal, da sta Adam in Eva morala govoriti kitajsko in sicer, ker vsaj novorojenček najprej vpije kitajsko besedo »jei«.

Romarice kakor nekoč...

Nekoč so romarji v Komposteljo ali v Kelmorajn tudi iz naših krajev romali. Njih pot je trajala mesece in mesece. Seveda so bila ta romanja kar peš. Toda to je bilo nekoč...

In vendar slišimo tudi danes, da je šla skupina mladih fantov na romarsko pot s težkim križem ali mož-samotar na dolgo pot okoli sveta. Pa to so le posamezniki, kar vzbuja pozornost in časopisi poročajo o takih primerih kot o nečem izrednem.

Dve mladi dekleti iz Londona, sestre Wendy in Joy Lewis, sta se tudi podali na dolgo romarsko pot v Rim. Wendy je stara 19 let in je dobra atletinja. Pred dvema letoma je bila zmagovalka v ženskem maratonskem teku, ko je z najboljšo kvalifikacijo pretekla progo od severa Škotske do južnoangleške obale. Njena sestra Joy pa je stara 23 let.

Pred odhodom sta se udeležili svete maše v westminstrski katedrali, nato pa se prepeljali z ladjo čez Rokavski preliv do Rotterdamu. Od tam pa nadaljujeta svojo romarsko pot proti Rimu kar peš.

V Rimu se hočeta Wendy in Joy pokloniti svetemu očetu in na grobu svetih papežev, mučenecv in svetnikov prositi za mir med narodi. S seboj nosita tudi posebno prosilno vlogo angleške mladine, v kateri ta prosi svetega očeta, da naj ponovno pozove vse človeštvo k ohranitvi miru.

EDINA NEVEDNA PARIZANKA

Mlada pariška dama se je nekoč udeležila pri prijateljih večerje, na kateri je bil tudi znani pisatelj Pierre l'Ermite, po poklicu duhovnik. Dama ga je vprašala:

»Kaj je greh, gospod župnik?«

Ta je nekaj časa okleval, nato pa je obzirno odgovoril:

»Oh, gospodična, ali je še kakšna Parizanka, ki ne bi tega bolje vedela ko jaz.«

GLEDALIŠČE V CELOVCU

PETER, 30. marca: Der Barbier von Sevilla, opera. — Sobota, 31. marca: Polenblut, opereta (zadnjič). — Nedelja, 1. aprila ob 15. uri: Der Barbier von Sevilla, opera. — Sreda, 4. aprila: Bruder Straubinger, opereta. — Četrtek, 5. aprila: Der Hauptmann von Köpenick. — Petek, 6. aprila: Mit besten Empfehlungen, komedija. — Sobota, 7. aprila: Der Barbier von Sevilla, opera (poslednjič). — Sobota, 8. aprila ob 14.00 uri: Der Hauptmann von Köpenick, drama (zaključena predstava — kart ni) in ob 19.30 uri: Wiener Blut, opereta.

Začetek vselej ob 19.30 uri, (razen 1. in 8. 4.).

KOMORNI ODER:

Sobota 31. 3., nedelja 1., sobota 7., nedelja 8. 4.: Die acht Frauen, komedija. Začetek vselej ob 19.30 uri.

Filmska ocena

Bistrica v Rožu. — Sobota, 31. 3.: Die toten Augen von London (IVa). — Grozljiv kriminalni film. — Nedelja, 1. 4.: Der Klosterjäger (III). — Barvni film po znanem romanu Ludviga Ganghoferja. — Sreda, 4. 4.: Der Boss kennt kein Erbarmen (IV). — Kriminalni film. Uničenje nekega vohunskega kroga; mnogo mrtvih.

Dobrla ves. — Sobota in nedelja, 21. 3. in 1. 4.: Weit ist der Weg (IIa). — Preprost pustolovski film.

Sinča ves. — Nedelja, 1. 4.: Erbe des Blutes (IVa). — Družinska tragedija iz nekega ameriškega mesta.

Pliberk. — Sobota in nedelja, 21. 3. in 1. 4.: Gaudenserenade (IV).

Borovlje. — Sobota in nedelja, 31. 3. in 1. 4.: Die zehn Gebote (III). — Zgodba o Mojzesu od rojstva do smrti. — Torek, 3. 4.: In Montmartre wird es Nacht (IVa). — Kriminalni film. — Četrtek, 5. 4.: Vom Satan besessen (IVa). — Družinska tragedija, kjer se družinski oče ne ustraši niti umora, da bi poplačal svoje dolgove.

St. Jakob v Rožu. — Sobota, 31. 3.: Die zornigen jungen Männer (V). — Borba treh mož proti gospodarski in moralni nepoštenosti. Film odsvetujemo! — Nedelja, 1. 4.: Hohe Tannen (III). — Domovinski film. — Sreda, 4. 4.: Im Pazifik ist der Teufel los (IV). — Vojni film o uničenju japonskega brodograja v borbi za Pacifik.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 2. 4.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Koroške pesmi in viže. 18.00 Umetnostni spomeniki na Koroškem. — TOREK, 3. 4.: 14.15 Poročila, objave. — Na zapečku. — SREDA, 4. 4.: 14.15 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — Hišna imena v okolju nekdanje humberške graščine na Koroškem. — ČETRTEK, 5. 4.: 14.15 Poročila, objave. — »Zvenijo mi orglice...« — PETEK, 6. 4.: 14.15 Poročila, objave. — Pogled sodobno svetovno slovo. — SOBOTA, 7. 4.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. 18.25 S Cerkvijo skozi post. — NEDELJA, 8. 4.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

MALA OGLASA

Passap pletilni stroji — kadar iščete najboljši. Woll- und Strickbar, Klagenfurt (pri kapucinski cerkvi).

SADNA DREVEŠCA in ribizelj dobite v drevesnici MARKO POLZER, St. Vid v Podjuni — St. Veit i. J.

Vse »JOKA«-izdelke — kavče — preproge — žimnice — klavirje — harmonije dobite ugodno pri

FRANZ KREUZER's Wfw.

prodaja pohištva in klavirjev

Klagenfurt, Kardinalplatz 1, tel. 23-60

Najnovejše kmetijske stroje, štedilnike, pralne stroje, gospodinske potrebnosti

ugodno in na obroke pri

HANS WERNIG

KLagenfurt, Paulitschgasse (Prosenhof)